Nagyvárad, 1902. VIII. évfolyam. 283. szám. Vasárnap, deczember 7.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre — — — 16 kor.
Negyedévre — — — 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre — — — 20 kor.
Negyedévre — — — 5 „
Vidékre postán szállitva:
Egész évre — — — 24 kor.
Negyedévre — — — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utcza 3.

A szerkesztőség kéziratot visszaadásra vagy megőrzésre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 6 fillér.

NAGYVARAD, decz. 6

A politika kulisszái mögül.

— Fővárosi tudósitónktól. —

Budapest, decz. 6.

A ki szereti a politikai pikantériákat, az gyönyörködhetett a Ház üléseiben a héten. A Nessi-ügy, a Gotterhalte elleni háboru, a német birodalmi gyülés állásfoglalása, a honvédelmi miniszter nyilatkozata, a Fehérváry—Széll Apponyi-konfliktus, a szász képviselők szapulása, a miniszterek bécsi utazása, a Kubik—Korodi affér és a puchói választás — mind e héten játszódtak le a parlament küzdő porondján.

Régen nem volt már ilyen mozgalmas képe a Háznak, régen nem váltakoztak ily gyorsan az események és régen nem volt ilyen változó a politika időjárása. A Kaldeioskop bűvös varázsképeihez hasonlitnak az ülések, egyik pillanatban méltóságteljes nyugalom honol, a másikban már felkorbácsolja a kedélyeket a szenvedély heve, a politikai látóhatár hol kiderül, hol sötét fellegek boritják el.

A miniszterek bécsi utazásával kezdődött a hét. Kiváncsian kombinálgattak, mit fog eredményezni az. Hogy jön vissza Fehérváry, mint miniszter, vagy mint katona? A legmesszebb menő kombinácziók indultak meg. Sorra buktatták a honvédelmi minisztert, a kormányelnököt, a kabinetet, sőt a Ház elnökét is. Hiába czáfolgattak a félhivatalosak, nem hitték el. Fehérváryt megbuktatták nyilatkozatáért, Széll Kálmánt a vámtarifáért, a kabinetet mindkettőért és Apponyit a katonaságért. Az ellenzéki lapok csattogtak, dörögtek, harsogtak, sőt már a politikai körökben megindultak a kombinácziók is a jövő alakulására.

Ilyen előzmények után kezdődtek el a Ház e heti ülései. Megtelt padsorok előtt nyitotta meg Apponyi a hétfői ülést. Feszült érdeklődéssel várták, nó mi lessz most? A kormányelnök szokott elevenségével, ruganyosságával, jókedvvel jelent meg az ülésen.

— Nincs baj! — dörzsölte kezeit a szabadelvü tábor.

— Megint kisiklott a markunkból! — dörmögtek az ellenzékiek.

De Fehérváry nem jelent meg az ülésen.

— Hm! hm! — csóválták fejüket a jobboldalon.

— Nó ezt megcsináltuk!

— A Gotterhalte befütyült neki!

Örvendeztek a szélsőbalon. De az öröm nem tartott sokáig. Fehérváry kivágta magát. Impulzust egy bizottsági ülés adott reá.

A bizottsági ülések, nagyon kevés kivétellel arról nevezetesek, hogy unalmasak. E kivétel közzé tartozott a kedden ülést tartó pénzügyi bizottság, — mert katona ügyről volt szó. A bombát Kossuth Ferencz dobta, e kérdést intézve Fehérváryhoz: alkotmányos miniszter-e ő, vagy katona? A válasz elé feszült kiváncsisággal nézett mindenki. Fehérváry meghökkent erre a kérdésre — de csak egy pillanatra, aztán ráczáfolt az ellenzék ama állitására, hogy nem jó politikus. Egyszerüen és röviden kijelentette, hogy magáévá teszi a kormányelnök nyilatkozatát, amelyet az ő nevében mondott a Házban távolléte alkalmával. És ugyanezt kijelentette másnap a Ház szine előtt is.

Az ellenzék megütközve nézte e nem várt fordulatot. Egyik részük a mellett kardoskodott, hogy ez nem elég az ügy tisztázására, a másik rész elégségesnek tartotta ezt a visszavonást. És az utóbbi történt. Ezzel pedig a Fehérváry-ügy be volt fejezve, legalább látszólag és ismét megindult az indemniti.

De már a másik napon tüzbe jöttek a kedélyek. A függetlenségi párt egyik szónoka Gál Sándor lerántotta a leplet a szász képviselőkről. Rámutatott ama hazafiatlan törekvésekre, melyeknek lelkük, mozgatójuk *Lindner* és *Korodi* urak. Egymás után vágta hozzájuk a legsulyosabb vádakat, pontról-pontra bizonyitva azokat. És megkezdődött a nemzetiségi vita. A megtámadott képviselők: Korodi és Lindner urak mosakodni igyekeztek, de ez sehogysem sikerült, mert Gál Sándor visszareplikázva megerősitette állitásait.

Nem kivánok foglalkozni a szász kérdéssel, de egyet fel kell jegyeznem, mely megérdemli, hogy megörökittessék. Bármikép viharozzék is a szenvedély az egyes politikai pártok között, bármennyire is kiélesedjék az ellentét és bár-

A „TISZÁNTÚL" TÁRCZAJA.

A legszebb czim.

Irta: **Dr. Krüger Aladár.**

I.

— Nem mehetünk arra a bálra. Értsd meg, hogy nem *mehetünk*. Ilyen fajankókkal csak nem fogok szóba állani.

— De édesem . . .

— Semmi édes. Ha te elviseled ezt a megszégyenitést, tessék, szaladj. Adom a frakkodat, még a nyakravalódat is megkötöm szépen csokorra. De én nem megyek oda boszszankodni.

— Ugyan, hát mi van abban . . .

— Hogy nem adták meg a czimet? Bocsánat, nem tudtam, hogy ebben neked semmi sincsen. A király, a miniszter, az államtitkár, a képviselőbarátaid megadják a czimedet s ezek a »rendező urak« nem tudják megadni? Azért sem megyünk el! Pukkanjanak meg!

— De már azt csak még se tegyék!

— De igen! Pukkanjanak meg mérgükben, hogy a báljukon az előkelő világot, a méltóságos urakat nem fogjuk képviselni!

— Hiszen csak nemrég léptem elő s nem olvassa mindenki a Budapesti Közlönyt.

— Ha az Uj Időket és a Vasárnapi Ujságot olvassák, akkor első sorban a hivatalos lapot kellene járatniok. En csak azt olvasom, de tudom is, ki a kegyelmes, ki a méltóságos.

— Hja lelkem, az te vagy.

— Micsoda? Talán kifogásod van ellene?

— Az éppen nincs — no, csak ne nézz olyan haragosan, mert azt nem szeretem. Hanem ha jól emlékszem, volt ám idő, a mikor nem voltunk sem méltóságos, sem nagyságos úr és asszony, hanem egyszerüen csak »édesem.«

— Mikor volt az!

— Hjaja, biz az régen volt.

— Micsoda? Még véníteni akarod a feleségedet? Talán meg is untál, vagy mi? No hiszen, szép dolgokra ébred az ember, nem is érdemes a férfiakért élni, feláldozzuk a fiatalságunkat, a szabadságunkat és akkor szemünkre hányják, hogy nem maradtunk fiatalok, kidobnak, kinevetnek . . .

Csatt!

Egy hatalmas ajtócsattanás jelezte, hogy a méltóságos asszony a szavak tengeréről a könynyek tengerére evezett s azt jobban szerette egyedül végighajókázni.

Méltóságos andorfalvi Andorfalvy József tanácsos ur pedig előbb összerezzent az ajtócsapásra, aztán megkönnyebbülten vállat vont.

— Hál' Istennek, a katasztrófa hamarább beállt, mint reméltem.

Azzal fütyörészve indult a saját szobájába. Az ebédlő üresen maradt.

II.

Odabenn a méltóságos asszony sirt, de nem sokat. Az asszonyok úgy vannak a sirással, mint az uj kalappal: csak akkor kultiválják, ha más is látja. Amint a sirással végzett, a harag vett rajta erőt újra. Előkotorászta a névjegyek, ujságok tengeréből a mai meghivót.

Tisztelettel értesitjük igen tisztelt vevőinket és a n. é. közönséget, miszerint a téli idényre, **női-, férfi- és gyermek, carlsbadi és budapesti** legjobbnak elösmert kézimunka készitésü **CZIPŐINK** a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségig, minden igénynek megfelelőleg, meglepő nagy választékban megérkeztek. — Továbbá **téli bélelt czipők, valamint vadász-czipők és CSIZMÁK, galoschnik, hóczipők.**

Kemény és puha fekete finom **KALAPOK** a Főtisztelendő Klérus részére; valamint PICHLER-féle plüsch- és loden-**kalapok, sapkák, Jäger- és Merinó-ingek, alsó nadrágok, kötött és bélelt bőrkeztyük, harisnyák, lábszárvédők, gamáslik.**

BÁLI INGEK, NYAKKENDŐK, CLAQUEOK, CYLINDEREK és LACK-CZIPŐK.

Egyedüli keresztény üzlet Nagyváradon és a megyében, hol ilynemü czikkek legnagyobb választékban és lelkiismeretes olcsó árban beszerezhetők. — Teljes tisztelettel

TELEFON: 76. **FÁBRY TESTVÉREK nagy áruháza NAGYVÁRADON, Fő-utcza.** TELEFON: 76.

milyen nagy legyen is a nézeteltérés, ha a nemzeti becsület kérdése merül fel, leomlanak a válaszfalak. Igy történt ez ma is. Amikor Korodi ur sértő kifejezést használt nemzeti egységünk ellen s e miatt az ellenzéken kitört a vihar, vele harsogott a jobboldal is és egyaránt követelte a megtorlást.

Ez volt e hétnek politikai képe, — melyet betetőzött a puchói választás, ahol a régi Szalavszky-féle taktika megbuktatta a ragyogó tollu hirlapirót *Kaas* Ivort. Fel kell jegyezni a kormány szégyenére, hogy a pánszlávok a néppárt ellen a kormány jelöltjére szavaztak.

Kaas Ivor bukása nagy veszteség nemcsak a néppártra, hanem az egész parlamentre, melynek nagy szüksége lenne ilyen ragyogó tehetségü, rendithetetlen jellemü és sokoldalu képzettségü politikusra. A néppárt ritka szerencsés tapintatot árult el mikor ezt a protestáns vallásu publiczistát felléptette s a puchói kerület néppárti választói tiszteletet érdemlő kitartással és ritka egyetértéssel mentek a küzdelembe.

A választási elnök pártatlanságát a néppárt is elismeri, de az Alkotmány konstatálja azt, hogy a kormánypárt jelöltjére mintegy 60 kivándorolt és régen elhalálozott választót is leszavaztattak, egy ügyvéd dr. Schlézinger Márk kétszer is szavazott, többeket pedig tetten értek a vesztegetésnél. Mindezek alapján kérvénynyel támadják meg a mandátumot.

Torontálmegye uj főispánja.

Annak idején emlitettük, hogy gróf *Bethlen* Miklós, Torontálmegye főispánján annyira erőt vett az idegbaj, hogy családja gyógykezeltetés végett a Schwarzer intézetbe szállitotta. Az idegbeteg főispán egészségi állapota most már teljesen helyreállott s haza is tért családja körébe. Főispáni székét azonban már nem foglalja el. Ennek terhe viselésétől a hivatalos lap tegnapi számában közölt királyi kézirat szerint ő Felsége felmentette. Helyébe dr. *Dellimanics* Lajos Torontálmegye eddigi alispánját nevezte ki a király a megye főispánjává.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, decz. 6.

Apponyi Albert gróf megjelent a Házban, de — ami feltünést keltett — nem elnökölt.

Elnök: *Tallián* Béla.

Neuman Armin benyujtja az igazságügyi bizottság jelentését a konzuli biráskodásról.

Maróthy János bemutatja a mentelmi bizottság jelentését több rendbeli mentelmi ügyről.

Kossuth Ferencz a párt nevében szólal fel. Pártja aggódva látja, hogy mindennap bizonyosabbá válik, hogy rövid pár nap mulva a német birodalmi gyülésen keresztül viszik a német vámtarifát. Ennek a következménye az lesz, hogy Németország fel fogja mondani a kereskedelmi szerződéseket. Németország fegyverzetten fog állni szembe akkor Ausztria-Magyarországgal. Uj vámtarifánk nincs és nem lehet reményünk arra, hogy az év végeig legyen, mert ha nálunk meg is csinálnák, Ausztriában a mostani viszonyok közt lehetetlen azt keresztülvinni. (Ugy van! a szélsőbalon.) Ez nagy nyugtalanságot idéz elő a páriban, de kell, hogy érezzék e nyugtalanságot odaát is, sőt az egész országban. A kormány kell, hogy bizonyos felvilágositással szolgáljon, hogy megnyugtassa a kedélyeket. (Ugy van! a szélsőbalon.) A párt czélja e fontos kérdés felvetésével nem az, hogy nehézséget csináljon a kormánynak, hanem, hogy figyelmeztesse a közeledő veszélyre. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Nem érti, miért nem terjesztik be az önálló vámtarifát. Hiszen ennek a vége egy vámháboru lesz, melyből csak az osztrákok fognak hasznot huzni. Legyen bátor a kormány, s mondja meg az igazat az uralkodónak, ugy, ahogy áll a dolog e kérdésben. (Ugy van! a szélsőbalon.) A német birodalmi gyülés most alaposan leczáfolja a miniszterelnök paktumát. Odajutottunk vissza, ahonnan elindultunk. Kéri a miniszterelnököt, legyen kegyes valami megnyugtató nyilatkozatot adni.

Széll a vámháboruról.

Széll Kálmán: A kérdést ilyen napirend előtti felszólalásban érdemlegesen elintézni nagyon nehéz, mert Kossuth egy internationális kérdést hozott fel, melyre válaszolni nagyon nehéz. Ha többet, vagy kevesebbet mondana, esetleg kárára válhatna az országnak (Ugy van! a szélsőbalon.) a dolog megvilágitása.

Orvend azon, hogy amint Kossuth is mondta, tárgyilagosan vitáznak itt a Házban, ebben neki is érdeme van, mert az ellenzéket mindig faktornak tekintette. Most bemegyek a kérdés meritumába. Kossuth az mondotta volt, hogy ők nem automaták.

Kubik: De az a többség.

Széll: Nos, hát mi sem vagyunk automaták. Higyjék meg, hogy mi is gondolkodunk eleget az ország érdekeiben, nem csak önök.

Kubik: De szólni csak mi merünk!

Széll: Kossuth megemlékezett a Reichsrathról. Hat megengedi, hogy arról lehet diskussiót folytatni, de nem lehet bevégzett tény nélkül beszélni. Majd elő fogunk állani.

Kijelenti, hogy az ország érdekeit mindig és mindenben megvédi.

Ausztriában igaz, hogy még nincs készen a vámtarifa, de ki mondja, hogy nem készülhet el az év végeig. Ez nem lehetetlen. (Zajos ellentmondások a szélsőbalon.) Még 26 nap van addig és egy év a tárgyalásokra. Ismét kijelenti, hogy a tárgyalásokba az ország összes érdekeinek szem előtt tartásával fog belekezdeni. Ő nem gátolja, sőt ellenkezőleg segit abban, hogy a vámtarifánk mielőbb meg legyen. Az ország tehát nem fog fegyvertelenül állani. (Helyeslés a jobboldalon) A német vámtarifáról most nem akar hosszabban nyilatkozni.

Kubik: reg hiba!

Széll: Nem hiba, ő a törvény utján halad. Es kijelenti, hogy az ország érdekei a vámtarifáknál meg lesz védve. Erről különben birálatot mondhat a Ház, ha majd elébe kerül. Ezzel bevégezte volna beszédét, de bizonyos nézeteltérések elkerülése végett megjegyez valamit. Azt mondták, hogy vámtarifa nélkül vámközösség nem állhat fenn.

Egy hang a szélsőbalról: Természetes.

Széll: Nem természetes, mert nem igaz. (Derültség.) Igenis, köthetünk vámszövetséget 1907-ig és szerződéseket is a külfölddel, de az utóbbit csak ha a kiegyezés létrejön. Azonban sehol sincs az a törvényben megirva, hogy 1903-tól kezdve, még ha nem is jön létre a kiegyezés, az önálló vámterület alapján lehessen csak megkötni a külfölddel a szerződéseket. A törvény csak uj vámtarifáról beszél, tehát a vámtarifa kicseréléséről, ám azonban csak azzal a feltétellel, hogy az ilyen szerződések csak 1907-ig köthetők.

Széll: Még egyet. Azt mondta Kossuth, mondja meg a királynak, hogy az ország folyó

Elolvasta a czimet: »Nagyságos Andorfalvy József osztálytanácsos úrnak.« Hallatlan sérelem és figyelmetlenség! Pedig ha ez meg nem esik, ma vigan mulatnak — szaz bocsánat! álláshoz méltó előkelő lereszkedéssel emelik a táncz vigalom fényét. A bálelnök fogadja:

— Kezét csókolom, méltóságos asszonyom!

A ruhatárban mély meghajlás:

— Ide méltóztassék, méltóságos asszonyom!

A vacsoránál a pincér harsány hangon kérdi:

— Pranccs, mélcs' szinyom!

S a háta mögött irigyen sugdának össze a kis alkonzulné meg a szeplős ügyésznő:

— Nézd csak, méltóságos asszony lett belőle.

És mindezt hogy elvezné — és nem lehet belőle semmi és mindennek oka az a szamár, a ki nem olvassa a hivatalos lapot s természetesen még egy meghivót sem tud becsületesen megczimezni. Tűzbe a pokolra való fajankal!

Azzal mérgesen darabokra szaggatta s a kályhába dobta a meghivót, olyan elégtételt érezven, mintha a hanyag czimezőt sujtaná ilyen kegyetlenül.

— Nesze! Majd megtanulod máskor a tisztességet! Majd elolvasod máskor a hivatalos lapot is!

Szinte el is képzelte magának a főrendezőt, a mint hangyaszorgalommal olvassa a minisztériumok ranglétráját, mikor egyszerre nagy csörömpölésre riadt fel. Az ebédlőben eshetett le valami, onnan jött a zaj.

Ki járhat ott ilyenkor? Elfeledve minden bosszuságát, ijedten szaladt át a szomszéd szobába.

Ott bizony nem valami kellemes meglepetés várta. A földön összetörve hevert egy drága váza, melyet a férjétől kapott régesrégen, mikor még nem volt sem nagyságos, sem méltóságos asszony, hanem csak »édesem«. Az »édesem«-et rég elfeledte, hanem a vázát, bár nem volt divatos, kegyelettel őrizte. Kegyeletes gyöngeséggel, a hogy mondani szokta.

Haragosan nyomta meg a villamos csengő gombját, hogy majd megtudja rögtön, ki a bűnös, — mikor tekintete egy kóczos, rongyos, arasznyi emberkére esett, a ki a sarokba húzódva szepegett s a szemébe csapódott fekete hajfürtök alól félig félve, félig pedig szinte fenyegetően nézett a nagy nénire.

— Ejnye, te gézengúz sehonnai, hát mit keressz te itt?

— A ki pénzt ad. Koldulok.

A méltóságos asszony haragja kissé alább hagyott.

— Hát apád nem tud valami másra használni? Nem tanitat?

— Koldulni már tudok.

— Mi az apád?

— Koldus volt, de bezárták.

— Hát az anyád?

— Koldus mind a kettő.

— Kettő?

— Igen. Egyik nap egyikkel megyek, másik nap másikkal, este magamban. Holnap elhozom hozzád az egyik anyámat, adsz neki két krajczárt?

Az asszony félrefordította az arczát. Micsoda szemtelenség ekkora kis ficzkóban!

Éppen jó, hogy jött az inas.

— Dobja ki ezt a gyereket az utczára, s vigyázzanak máskor, nehogy mindenféle szemét bejöjjön ide kárt csinálni!

A mint az inas a fiuhoz lépett, az egyszerre felemelte a fejét, s úgy nézett a haragos nénire. Az is rápillantott, s észrevette, hogy a gyermeknek gyönyörü kék szeme van. Fekete haj és kék szem: most éppen ez a divat, s a méltóságás a szony a hivatalos lapon kívül még a divatért is lelkesedett. Ebben a divatos gyermekben érdemes kissé gyönyörködni.

— Hagyja csak, szólt az inashoz. Majd később.

A mint a bámuló inas kiment, a fiúcska is előbújt a sarokból; egyenesen az asszonyhoz ment, s hálásan, de azért félve kezet csókolt neki.

— Köszönöm. Te jobb vagy, mint a két mamám. Azok sokszor kidobnak.

O méltósága valami furcsát érzett a szive táján. Eddig csak a halcsontokat érezte ott, de most valami különös, idegenszerü érzés, valami meghatottság-féle fogta el. Megsimogatta a fiúcskát, s nem féltette a kezét a bepiszko-

ton szegényedik a közös vámterülettel. Hát ezt nem várta volna Kossuthtól, mert ő másnak ismeri.

Horváth: Ne Kossuth, most csapnak be! (Derültség.)

Széll: Ő mindig az ország érdekében tesz, ő mindig a mai álláspontou állott, hogy az nem áll.

Lengyel: Mert muszáj volt!

Széll: Nem igaz. 30 éves politikai multja bizonysága annak, hogy mindig egy álláspontou volt. Még akkor is (és aközben indulatosan veri az asztalát) mikor a közbeszóló képviselő ösmeretlen volt a közpályán. (Zajos helyeslés és taps a jobboldalon.) Kéri a képviselőket, hogy a korona személyét ne vonják bele a vitába. (Ugy van! a szélsőbalon.) Az uralkodó igenis a nép, az ország boldogitását óhajtja és mozditja elő minden tettével. (Zajos éljenzés és taps a jobboldalon.)

Végül megjegyzi, hogy az ország éppen nem szegényedik, hanem izmosodik. Kéri válaszának tudomásul vételét. (Hosszas helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök: Következik a napirend,

az indemnitás

folytatólagos tárgyalása.

Jegyző: Nessi Pál! (Halljuk! Halljuk! a szélsőbalon.)

Nessi Pál: A miniszterelnök mai válaszát nem tartja kielégitőnek. A miniszterelnök mindig csak az ösmerős hangzatos frázisokat ismétli. Nem nagyon nyugtatta meg az országot kijelentésével. A miniszterelnöknek igenis kötelessége lenne beterjesztem az önálló vámtarifát. (Helyeslés a szélsőbalon.) Mi nagyhangon szeretünk beszélni a magyar imperialismusról, a magyar hatalomról, de ha kimegyünk az országba, mindenütt az ellenkezőjét tapasztaljuk annak. Ez a kormány hibája. (Ugy van! a szélsőbalon.) Ott vannak a horvát viszonyok, fent a tótság, keleten az oláhok, délen ismét mások. Napról napra láthatjuk, hogy gyöngék vagyunk velök szemben. Széll kormányzása alatt jött létre a pángerman mozgalom, mely tudvalevőleg 3 éves és a bunyeváczok mozgalma, mely kisebb jelentőségü bár, de figyelemre méltó. Néhány példát hoz fel a tótoknak fészkelődésére. A miniszterelnök megigérte nem egyszer, hogy a nemzetiségiekkel szemben erélyes lesz. De nem teljesitette. Utal az erdélyi oláh pénzintézetekre, melyek szintén elősegitik a nemzetiségi törekvéseket. A tisztviselők fizetésrendezését sürgeti, anomáliának tartja azt, hogy amig a katonatisztek bélyegtelen nyugtával veszik fel, mig a tisztviselőknek bélyeges nyugta kell. Határozati javaslatot nyujt be az iránt, hogy a tisztviselők fizetéséről szóló törvényjavaslatot oly időben nyujtsa be a kormány, hogy az még az idén letárgyalható legyen, hogy jövőre már folyósithassák azt. (Hosszas helyeslés a szélsőbalon.) Ez méltányos dolog.

A Gotterhalte Sátoralja-Ujhelyen.

Ülés végén *Benedek* János interpellálta a honvédelmi minisztert, igaz-e, hogy a sátoraljaujhelyi tisztek Gotterhalte mellett mulatnak, mit szándékszik tenni ez iránt?

II. Miért nem terjeszti már be a kormány a tisztviselők fizetéséről szóló javaslatot?

Az eset előzménye ez:

Mikor a napokban gróf *Lónyay* Elemérné bodrogolaszii kastélyába érkezett, a honvédezred kirendelte a legénységét s fáklyafénynél szerenádot adott a fenséges asszonynak, mely alkalommal az ezred zenekara a Gotterhaltet játszotta, a katonák pedig énekelték a császárhimnuszt. Ez annyira felbosszantotta Lónyay grófnét, hogy másnap nem fogadta a sátoraljaujhelyi tisztikar küldöttségét. A vármegyei függetlenségi párt hivatalos lapjában megirta ezt dr. Buza Barna, a lap szerkesztője s ez a leleplezés felbosszantotta nagyon az ezred tisztikarát. Azóta a tisztikar csakhogy bosszantsa a polgárságot — bár eddig nem tette — minden este a Gotterhalte hangjai mellett vigad s ezzel természetesen tüntet a magyar város lakossága, de különösen gróf Lónyayné ellen is. A Sátoraljа-Ujhelyen megjelenő függetlenségi ujság ujból szóba hozta ezt az eléggé el nem itélhető tüntetést. Ezért az egész tisztikar provokálta dr. Buza Barna lapszerkesztőt.

Nessi helyteleniti a kormány intézkedését a brassói iskola ügyében.

Szünet.

Szünet után Vlassics válaszolva Nessinek, kijelenti, hogy a brassói iskola segélyét a román kormány letette a központi állampénztárba, s ebből kapnak segitséget.

Benedek János interpellált ezután a tisztviselők fizetésjavitásának ügyében, mire Lukács László pénzügyminiszter azt felelte: hogy minden nap foglalkozik a kérdéssel, s reméli, hogy a javaslat végleges szövege legközelebb megállapitható lesz.

Különben is az idei költségvetésbe, az e czélra felvett három milliót még e hó folyamán megkapják a tisztviselők.

A választ a Ház tudomásul vette.

Az ülés végén Széll inditványozta az ülések meghosszabbitását 3 óráig.

A ház legközelebb szavaz ez inditvány fölött.

Tetemrehívás.

II.

1887-ben dr. Hoványi Géza tisztelt barátom nézte át a Városligetről vezetett számadásaimat. Külön-külön részletezve, ma is ki tudom mutatni, hogy mily czimen; naponta, havonként, évente és tizenhét év alatt, mily összegü volt a bevételünk, kiadásunk bármely tétele.

Ő volt szives azt mondani, hogy miért csinálok magamnak ily kettős munkát? Azért csináltam, mert engem nem védett sem választmány, sem alapszabály!

Nyugodtan vártam, nyugodtan várom ma is, — mondjuk, hogy: *Kaffka* urat.

Odaadtam ezt a számadást Mihelfy Lajos tisztelt barátomnak. Nem azért, hogy ő a várost beperelje, hanem, hogy az ő eleven észjárása, iránt am kiválóan tanusitott *jóakarata*, megoldásra segitse ezt az ügyet, melyben *harmincz éven tartó munkám* létrehozott fillérein (2600 forint) kivül *egyéni becsületemet*, számadásaim *tisztaságát* is, elakarta menteni a hivatali működés teréről már eddig *elmozditott* néhány szép alak.

Igaz: én nem tudok »*szabályszerü számlákat*« felmutatni sem a kiásott tómederről, sem arról az *utvonalról*, melyet a városi főmérnök *háromezer forintos* terve ellenében én *hatvan forint* költséggel nyitottam meg.

1897-ben én arra kértem Munk Jakab urat, mint a városi kavicsszállitás akkori vállalkozóját, hogy: *a Porond városrész utczáira* ne az uj reáliskolai Körözsmederből a Nagyhidon át, hanem a városligeti tómederből, tehát alig száz méter távolból vitesse a kavicsot.

Az ő utasitása nyomán, 1897 szeptember 22-én az ujvárosi postahivatalban 736 szám alatt felvett ajánlott levélben, kértem a város főmérnökét ugyanerre.

Nem cselekedte meg, habár a szekeresek is bizonyitották, hogy a ligeti kavics *tisztább*, vagyis: sár- és iszapmentesebb.

1890-ben felmértem és megrajzoltattam a városligeti tó általam tervezett alakját. E térképet a Berger Sámuel t. barátom kirakatában közszemlére is kitettem. (Jelenleg a »Nagyváradi Takarékpénztárban N. Justh Károly t. barátomnál helyeztem közszemlére). Ez megmutatja, hogy én nem dolgoztam *ötletszerüen*, csupán lassan, darabonként, a hogy az anyagi viszonyaink engedték.

---

lástól. Aztán süteményt keresett elő, a gyermeknek adta, s nem jutott eszébe, mit szólana ahhoz a hivatalos lap, hogy egy méltóságos asszony egy koldus gyermeket kiszolgál? A fiú evett, mint egy éhes farkas. Közben egyre közelebb húzta székét az asszonyhoz, a ki egész lélekkel gyönyörködött benne. Most már nemcsak a kék szemben és fekete hajban gyönyörködött a divathölgy, hanem a gyermekben — az asszony.

Megérezte ezt a kis koldus is. Szeméből eltünt a vadság. Haját ösztönszerüleg lesimitotta ő maga, s igyekezett ruháján a lyukakat lehetőleg elrejteni; sejtette, hogy ebben a méltóságos levegőben első sorban a külsőre kell ügyelni. S mikor jóllakott azon vette észre magát, hogy az előbb oly haragos néni — az ölébe vette és homlokon csókolta. A fiúcska hozzásimult, mint egy kis macska.

— Szeretnék itt maradni még — sokáig nagyon sokáig . . . mama . . .

III.

Azonközben a méltóságos miniszteri tanácsos úr a saját szobájába ment haragudni. Vannak férjek, a kik csak a saját külön szobájukban mernek haragudni.

Próbált dolgozni. Nem ment. Előveti egy könyvet. A mint a harmadik oldalra ért, észrevette, hogy az első kettőt elfelejtette, nem járt ott az esze. Dühösen lecsapta, s elkezdett a szobájában fel-alá járkálni. Arra kissé megnyugodott, s bár bosszankodott, hogy a felesége szeszélye miatt elmulasztja a bált, a hol talán az államtitkárral találkozott és talán vele vacsorálhatott volna is: annyi nyugalmat megszerzett, hogy az ujságját elővehette. Ujságolvasásra a háboruban is képes az ember.

A mint felszakitja a czimszalagot, elébe pottyan a lapból egy báli meghivó. »Méltóságos . . . stb. úrnak«. Meghivó a mai estélyre.

— Megvan! Itt a méltóságos czimzésü meghivó! Szaladok rögtön a feleségemhez, még van ideje az öltözködésre. De hogy is csúszhatott az a meghivó az ujságomba! Sebaj, csakhogy megvan. Tudom, örülni fog neki a feleségem!

A mint az ebédlő felé közeledett, meglassitotta lépteit. Az ördögbe is, nem csekély dolog a felesége szeme elé kerülni, ha az még mérges! Lassan közeledett tehát, hogy ha gyanús zajt hall, ideje legyen visszavonulni. Erre azonban nem volt szükség; akadálytalanul eljutott az ebédlőig.

— Ah, te még itt vagy? Nézd csak, mehetünk a bálba. Találtam egy meghivót, a melyen megvan a helyes czim. Méltóságos . . .

— Pszt! Ne lármázz most. Itthon maradunk, mert itthon kaptam még szebb czimet. A legszebb czimet.

— ?

A méltóságos úr egy darabig ugy nézett a feleségére, mint egy élő kérdőjel.

— Miféle czimet kaptal?

Az asszony odamutatott egy kis kóczos fejre, mely ölébe borulva, mély lélekzetet véve aludott. Soványy, rózsáit rég elhullajtott arczára mint valami késői alkonyati pir, némi elpirulás lopózott. S a férje fülébe sugta, titkolózva, sejtelmesen, mint a hogy nem sugta soha még:

— Mama . . .

SZABO és HAJNAL

füszer-, bor-, csemege- és vadkereskedése

Nagyvárad, Fő-utcza. (Dr. Grósz-ház)

Városi és vidéki telefon 251. sz.

Mindennemü ásvány- és gyógyvizek és az Előpataki viz főraktára Bihar-, Békés- és Szilágymegyék részére. — Ajánlja kitünő mezőtelegdi saját termésü körözsvölgyi asztali BORAIT, bárhová a városban házhoz szállitva, literes üvegekben. Fehér asztali ó-bor literje 72 fill., Schiller-bor 72 fill., körözsvölgyi ó-bor literje 88 fill., uj bor literje 64 fill., a kik azonban a v. fogy. hivatallal az adóra kiegyeztek. lit.-kint 20 f.-rel olcsóbban kapják. Mindennemü friss déligyümölcsök, hazai nemes fajaimák, körték, friss szőlő a legjutányosabb árban. Vidéki megrendelések azonnal teljesittetnek. Hideg FELVÁGOTTAK, különféle HALÁK és SAJTNEMÜEK legolcsóbb beszerzési helye

Megláthatóe térképen, mit *kell* még *kiszélesiteni*, hogy a viz bevezetése azután következzék.

Kész van nálam a bevezető csatorna lejtmérése is. Müszerrel számitva; *okleveles* mérnök által rajzolva.

Budapest főpolgármestere elfogadásra méltatta, *megköszönte*, egy a fővárost érintő ajánlatomat. Nagyváradon? figyelembe se vették a tó-terület és a bevezető csatorna általam készitett és készittetett *tervét*.

Ellenben a *Forond városrész csapadék vizét a városligeti tóba vezettette* a városi mérnök. Azután jelentést tett, hogy *a tómeder tisztátalan*. A tófenéken *megszáradt fonalmaszatot gereblyével* kapartatta. Jelentésben számol, hogy a tavat *kotrassák*! Megdöbbenve kérdeztem önmagamtól is, másoktól is: a tudáshiány végeztet-e *ily munkát*, vagy pedig a rosszakarat?

Otezer forintot meghaladó kölcsönből; ötezer forintot meghaladó adományból vittem, fejlesztettem idáig a Ligetet.

Kérem szépen, én erről számolni *akarok* annál inkább, mert nekem a viz bevezetését nem engedték meg, akkor, a mikor még kőpart, feltöltött Körösmeder, az uszoda, nem állották utját a munka megkezdésének.

Mennyit fáradtam 1885 óta, ezt nem panaszolom; de hogy mennyit szenvedtem *méltatlanul*, — nem egészen pormentes jellemü emberektől — erre már az emberi élet végét megillető *önérzettel* kiáltom, hogy: *megelégeltem*!

Egyetlen büszkeségemben, tanitói müködésemben is le akart gázolni a rosszakarat! Most nem engedik *befejezni azt*, amit Nagyváradon eltöltött immár harminczadik évem *emlékeként* akartam (a társadalom jóindulatu segélyével): nem fáradó munkával a megnövekvő ifjuság számára hátrahagyni.

Tudom, *érezem* én, hogy a becsületes emberek közt nincs nekem egy ellenségem se! Megdöbbenve látom az Isten kezének sulyát azok fején, akik engem *nagy könnyedén küldöttek az Istenhez panaszra*! Miként a leghiggadtabb katonát fegyveremelésre kényszeritik tőle távol álló, kerülni óhajtott körülmények: engem is kizökkent a türés medréből, nem csupán a *megbántás*, de hátralevő *életem rövidsége*!

Igen tisztelt három barátom! (Ti emeltetek magatokhoz), — Legyetek birálóim! Óvjatok meg attól, hogy a saját ügyemben is, más ügyben is, én kiáltsam ide — Kaffka urat!

Rátkay József.

UJDONSAGOK.

A nagyváradi párbajellenes szövetség és a külföld.

Érdekes füzetet kapott lapunk egyik barátja Bourbon herczegtől, a spanyol infanstól, a ki nemrég városunkban is megjelent a párbaj elleni küzdelmében. Megküldte neki *Crispolti* Fülöp márkinak a *Nuova Antologia* folyó évi nov. 1-i számában megjelent értekezését külön lenyomatban. Az értekezés czime: »Olaszország és a nemzetközi párbajellenes mozgalom« s részletesen foglalkozik a párbajellenes mozgalommal, melynek hivei, mint a füzetből kitünik, világszerte szaporodnak. Megemlékezik a füzet *Nagyváradról* is a következő szavakkal:

In Ungheria, nel paese d' Europa ove il duello è più frequente, si è constituito spontaneamente nei primi giorni d' ottobre un Comitato con i principali personaggi di Nagyvárad (Grosswardein) che dalla loro cità si propongono d' esterdere il movimento fra tutte le parti politiche e le confessioni del Regno.«

Magyarul:

»Magyarországon, Európa azon országában, a hol a párbaj a leggyakoribb, október első napjaiban önként alakult egy bizottság Nagyvárad (Grosswardein) előkelő személyiségeiből, a kik a mozgalmat ki akarják terjeszteni városukból az ország összes pártjaira és felekezeteire.«

A füzethez névjegyét mellékelte a herczeg, melyen megemliti, hogy az olasz párbajellenes szövetség deczemberben tartja Rómában nagygyülését. Az ottani mozgalom fényes eredménynyel jár; élén a legelőkelőbb állásu urak állanak, többek közt eddig *tiz nyug. tábornok* lépett a szövetség tagjai közé.

Bécsben f. hó 4-én gyülésezett az osztrák párbajellenes liga s reményét fejezte ki a herczeg, hogy *Budapesten* is rövid idő alatt megalakul a párbajellenes szövetség.

Kérjük lapunk t. előfizetőit, hogy a sajtó alatt levő

Tiszántúl Nagy Képes Naptárát

ismerőseik körében ajánlani sziveskedjenek, mert a diszes kiállitásu és gazdag tartalmu naptár nélkülözhetetlen, házagot pótló kézikönyve lesz minden háznak. Épen ezért gondoskodtunk róla, hogy nem előfizetők is megszerezhessék; ez okból nagyobb mennyiséget készitünk egyenkinti eladásra is. Megrendeléseket elfogad és pontosan teljesit a

„Tiszántúl“ kiadóhivatala.

A naptár ára 1 korona. Vidéki megrendelőinknek bérmentve kézbesitjük.

Tisztelettel

a „Tiszántúl“ kiadóhivatala.

TAJEKOZTATO.

Decz. 10. A nagyváradi gyorsiró egyesület vál. ülése d. u. 6 órakor a reáliskolában.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Boldogasszony fogantatása.** Nagy ünnepe lesz holnap, deczember 8-án a r. kath. egyháznak, midőn emlékét öli, hogy Isten megóvta az eredeti bün szeplőjétől azt, kitől az Istenfia emberi testet öltött magára, a Boldogságos Szüzet. 48 évvel ezelőtt hirdette ki b. e. IX. Pius pápa a szeplőtlen fogantatás hitágazatát, mely hitét képezte az egész kereszténységnek az első századok óta. A róm. kath. templomokban a szokott időben ünnepélyes istenitiszteletek lesznek. A váradvelenczei templomban búcsu lesz holnap, amelyre nemcsak Nagyváradról, de a szomszédos Pecze-Szőllősről és Fugyiból is sokan vesznek részt.

* **Egyházi kinevezések.** Ő Felsége a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére dr. *Balits* Antal soproni főesperes és győri kanonoknak a Boldogságos Szüz Máriáról nevezett Kőszeg-melletti borsmonostori czimzetes apátságot, dr. *Giesswein* Sándor locsmándi főesperes és győri kanonoknak a Bold. Szüz Máriáról nevezett birsi apátságot, *Streicher* József paksi plébánosnak a kánai, másként kávai czimzetes apátságot, dr. *Zehetbauer* Ottó soproni kanonok és plébánosnak a Szent Miklósról nevezett csukási czimzetes prépostságot, *Manninger* Mihály magyar-óvári esperes-plébánosnak a Boldogságos Szüz Máriáról nevezett sághi czimzetes prépostságot s végre *Fekete* Agoston tolnai plébánosnak a Keresztelő Szent Jánosról nevezett zsámboki czimzetes prépostságot adományozta.

* **A hadapródiskola parancsnokának névünnepe.** Tegnap, Miklós napján szeretettel-jesen ünnepelték a nagyváradi honvéd hadapródiskola tanári kara és a növendékek népszerü, általán tisztelettel környezett kiváló jeles parancsnokukat: *Mayor* Miklós őrnagyot, névünnepe alkalmából. A tanári kar testületileg tisztelgett a parancsnok előtt, s kifejezte üdvözletét és jókivánatát. A növendékek szintén meleg szeretettel üdvözölték *Mayor* Miklóst, s köszönetet mondtak atyai gondoskodásáért, amelylyel iránt uk viseltetik. A parancsnok szivből fakadt kedves szavakban mondott köszönetet a tanári karnak s a növendékeknek.

* A **tizenegyedik óvoda**. Jelenleg tiz óvoda van Nagyváradon, az irgalmas nővérek által fenntartott három óvodán kivül. Kasztor Gizella óvónő kérvényt adott be, a melyben engedélyt kér magán óvoda felállitására, Várad-Velencze városrészben. *Sipos* Orbán kir. tanfelügyelő átirt e tárgyban Nagyvárad városához s ajánlotta, hogy a váraljai állami óvoda mellé épitsen a város két termet s ebben elhelyezhető a magán óvoda. A város számvevő hivatala azon véleményben van, hogy ezt nem teljesitheti a város, mert még a kötelező tiz óvoda helyett csak hetet épitett fel s nem tudja, mibe fog kerülni a tiz óvoda felépitése, pedig erre a czélra csak a 3%-os óvodadó szolgál. Csupán annyit javasol a főszámvevő, hogy a kérelmező óvónőnek helyezze kilátásba a város egy megfelelő helyiség bérleti összegének részbeni megtérítését.

* **Az anyakönyvi hivatal bevétele.** Az állami anyakönyvi hivatal fentartására Nagyvárad városa évenkint tetemes összeget áldoz. Az uj városházában az anyakönyvi hivatal kellő felszerelése és bebutorozása nagyobb összegbe fog kerülni. A város közigazgatási bizottsága mult évi jelentésében azt kérte, hogy a kiadások némi ellensulyozásául az anyakönyvi hivatalnál befolyó dijak, amiket a kivonatok kiállitásáért szednek, jövőben a város pénztárába folyjanak. A belügyminiszter válaszolt a közigazgatási bizottság jelentésére. Mivel a jelentésből nem nyerhetett tudomást a miniszter arról, hogy évenként mily összeg folyik be az anyakönyvi hivatalhoz, nem határozhat, hanem a kérdést ez idő szerint függőben hagyja. Utasitja azonban a közigazgatási bizottságot, hogy az 1903. évben az igy befolyó összegről pontos nyilvántartást vezettessen, s az év végén terjeszsze fel. Addig a bevételt helyezzék letétbe.

* **Iparmüvészeti kiállitás a megyeházán.** Érdekes kiállitás nyilik meg ma d. e. a vármegyeháza nagytermében. *Szmik* Antal pécsi magánzó nagyértékü gyüjteményét mutatja be a nagyváradi közönségnek. A gyüjtemény magánjellegü, de olyan érdekes tárgyakat tartalmaz, hogy érdemes megtekinteni. Központ a csipke gyüjtemény. Nemcsak modern, ritka finom kidolgozásu, hanem régi magyar gyártmányu, főleg felsőmagyarországi csipkék is láthatók itt. Vannak a modern magyar házipar nak érdekes termékei is: pásztorok faragványai, húsvéti tojás mindenféle fajtája az ország összes vidékeiről. Aztán pompásan kiterem tett szőrök, izlésesen összeállitott magyar női paraszt-ruhák stb. Néhány régi könyv mellett ott van több igen érdekes kiáltvány és régi német lapok »külön kiadásai«. Ott van I. Ferencz József kiáltványa az 1859-iki olasz-osztrák háboru kezdetén, telve reménynyel. Ott van a königgätzi csatavesztést tudtul adó első távirat, benne a chulmi köd is megemlitve. Ott az első hir III. Napoleon fogságba eséséről. Nem kevésbbé érdekes a plakát-gyüjtemény, mely a terem két falán a világ minden részéről hoz plakátokat. Van egy angliai bür-párti választási plakát, franczia turista- és fürdő-reklámok, a newyorki zsidó szinház (a melyben hamisitatlan zsidó jargonban játszanak) zsidó betükkel irt szinlapja stb. Az összes plakátok közt azonban szolidságával és izlésével messzire ki-

magaslik egy: a *magyar*. Az érdekes kiállitást ma d. e. 11 órakor nyitja meg dr. *Beöthy* László főispán. Belépti dij ma a megnyitásra 1 korona, különben állandó jegy 2 korona, egyszeri belépés 50 fillér, gyermekeknek 20 fillér.

* **Bizottsági ülés ünnepnapon.** A jövő hét csütörtökjén, deczember hó 11-én tartja meg rendes havi közgyülését Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága. A közgyülés tárgyainak előkészitése czéljából kedd helyett ez alkalommal holnap, hétfőn délután ülésezik. Egyik fontos tárgya lesz a tanácskozásnak a villamos világitásra vonatkozó szabályrendelet-tervezet, továbbá a villamos üzemre felügyelő bizottság tagjainak kijelölése. Mindkét dolog rendkivül fontos, mert jórészben attól függ a város ezen nagy vállalatának jövője, hogy milyen alapon és kik folynak bele az üzemmel járó teendők irányitásába. — Csak azon csodálkozunk, hogy olyan nagy ünnepre, mint a holnapi, tüzték ki az állandó választmány ülését, amely mégis nagyobb jelentőségü, mint egy vadászat.

* **Hadkötelesek jelentkezése.** Mindazon nagyváradi és idegen illetőségü 1880., 1881. és 1882. évbeli születésü és a tavaszszal sor alá kerülő hadköteleseket, kik a törvényben előirt jelenkezésüket november 30-ig meg nem tették, ez uton figyelmezteti a katonaügyosztály, hogy deczember 15-éig okvetlenül jelentkezzenek, mert az ezen határidőn tul jelentkezőkkel szemben a törvény szigora fog alkalmaztatni, mely mulasztókra sulyos büntetést szab. Jelenkezések felvétetnek a katonaügyosztály (Széchényi-téri városháza földszint balra) 9. sz. a ajtajában *Pásztor* Bertalan fogalmazónál.

† **Tucsek Ferencz.** Mély megilletődéssel és részvéttel értesülünk *Tucsek* Ferencz zenetanár elhunytáról. Hosszu évtizedek óta élt közöttünk s egyik jeles munkása volt zenei életünknek, részt vett minden olyan nemes czélu mozgalomban, amely a zene fejlesztését tüzte ki czélul. Evek hosszu során müködött a székesegyház énekkarában, amelynek egyik legkiválóbb tagja volt. Az utóbbi években sokat betegeskedett, de hozzátartozói sem gyanitották, hogy ily közel van a halálhoz. Tegnap előtt még vacsorához ült. Hirtelen rosszul lett; szivszélhüdés érte s mire az orvosi segély megérkezett volna, kiszenvedett. Elhunytát szerető nején kivül kis leánykája és a rokonok gyászolják. Temetése ma, vasárnap délután fél 4 órakor lesz Nagy Sándor-utczán. — A családi gyászjelentés a következő:

Ozv. Tucsek Ferenczné szül. Lechner Sarolta ugy a maga, mint leánykája Sarolta és az összes rokonság nevében is fájdalomtelt szivvel jelentik a felejthetlen férj és szeretett édesapának, illetve rokonnak *Tucsek* Ferencz zenetanárnak f. hó 5-én, este fél 9 órakor, hosszas szenvedés után életének 52-ik, boldog házasságának 10-ik évében szivszélhüdés következtében történt gyászos és váratlan elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai f. hó 7-én, vasárnap délután ¼4 órakor fognak a Nagy Sándor-utcza 13-ik számu gyászházból az olaszi-i sirkertben a róm. kath. egyház szertartása szerint örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise-áldozat kedden, f. hó 9-én, délelőtt 10 órakor fog a prem. rend templomában a Mindenhatónak bemutattatni. Mely végtisztességre az elhunyt barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1902. deczember 6. Aldás drága emlékére!

* **A bodonosi szén kipróbálása.** Pár évvel ezelőtt kisérletet tettek Nagyváradon a bodonosi szénnel, amelynek az volt a czélja, hogy megállapitsák a bodonosi szénnek erejét és használhatóságát, a petrozséni, lupényi stb. kőszénnel összehasonlitva. Azóta feledésbe ment a dolog. Mint értesülünk, jelenleg Harsányi J. budapesti gépészmérnök Nagyváradon időzik s közbejöttével a Léderer és Kálmán-féle, továbbá a Moskovits A. és fiai szeszgyárakban kisérleteznek a bodonosi szénnel a fütőképesség megállapitása végett. Hir szerint a kisérletezés összefügg a városi villamos telep áramszolgáltatásának ügyével a villamos vasut részére. A közuti vasuttársaság ugyanis hajlandónak nyilatkozott kilovattonként a 12 filléres feltétel elfogadására, de ha a lupényi szénnél olcsóbb tüzelő anyaghoz juthat a város, a nyereségkülönbözetből a közuti vasut is részt kér. A bodonosi szén ára csak egyharmadát teszi ki a lupényiének, de nagyobb mennyiség kell belőle ugyanoly fütési eredmény elérésére.

* **A fogper.** Hat, vagy nem tudom én hány foga hiányzott egy nagyváradi uriembernek s azért elhatározta, hogy uj fogakat készittet egyik fogorvosnál.

A fogsor el is készült. Remek munka volt, gyönyörködött benne, a ki látta, csak pácziensnek nem volt kedve a gyönyörködésre, mert hát biz' az nem készült ingyen s a számla is mellékelve volt.

Kapta magát a pácziens, bepakolta a fogsort a számlába s visszaküldte a doktornak. A doktor sem volt rest, a fogsort megint elküldte a páczienssnek, a számlát pedig beperesitette. Hátha igy kevesebb fájdalommal fogja a pácziens kifizetni.

A járásbiróságnál megnyerte a pert a doktor, a pácziens azonban felebbezett. Ügyvédje a törvényszék előtt következőleg védekezett:

Tekintetes királyi Törvényszék!

Alperes a fogsorát nem köteles megfizetni, mert a fogsort soha életében nem látta. Különben is a fogsor impertinensül rossz, amit bizonyithatok azzal, hogy mikor ügyfelem a szájába tette, összevissza vérezte a nyelvét, ugy hogy beszélni sem tudott. Meg is mondta rögtön a felperesnek, hogy ha tudta volna, micsoda bosszuságot fog neki szerezni vele, sohasem csináltatott volna nála fogsort. Végül tagadom, hogy alperes felperesnél fogsort rendelt volna; mindössze a bölcsességfogát ment tömetni s felperes csak ugy véletlenül készitett egész fogsort. Drága az ára is; ügyfelem mindössze háromszor ült a doktornak, mig a fogsor teljesen beleillett a szájába. Végül beszámitani kérem az én költségeimet is, mert felperes csak ügyvédi sürgetésre készitette el a fogsort s a kétszeri sürgetés költségei éppen a kereseti összeget teszik ki.

A sikerült védekezés folytán alperes páczienst ujra elmarasztalták, még pedig a védekezésre való tekintettel a felebbezési költségekben is.

* **A nagyszalontai választás.** Mozgalmas napjuk lesz ma a nagyszalontaiaknak. Ma, vasárnap délelőtt és délután három programm beszéd fog elhangzani Nagyszalonta főterén. Délelőtt 10 órakor az országos szocziáldemokrajta párt jelöltje *Mezőffi* Vilmos, 11 órakor *Balogh* Mihály földbirtokos függetlenségi párti, s délután három órakor *Halász* Lajos, a ki szintén 48-as lobogóval indult neki a küzdelemnek, mondják el programmjukat. Mint tudósitónk jelenti, a kerületben minden csendes, a pártok még most legalább nem nagyon versenyeznek a győzelemért. Mezőffi megválasztása szóba sem jöhet, mert komoly jelöltekként csak *Balogh* és *Halász* tekinthetők.

* **Az uj zónatarifa ellen.** A kormány 1903. január elsején uj zónadijszabást szándékozik életbeléptetni, melylyel a bevételek három és fél millió koronával fognak emelkedni; igy kétségtelen a bevételtöbblet, de hogy mily kárt fognak ezek a vidéknek okozni, rövidesen el fog válni. A vidéki városok ezzel teljesen tisztában vannak s ezért a temesvári kamara már kijelentette, hogy a tervezett dijemelés ellen tiltakozik, mert a mai viszonyok mellett azt helytelennek és czéltévesztettnek találja. Nagy kérdés, hogy a három és fél millió, melyet a kereskedelmi kormányzat a személytarifa emelésétől vár, tényleg be fog-e folyni? Könnyen megeshetik, hogy ha drágább lesz az utazás, egyszerüen kevesebben utaznak majd, igy elmarad a várt bevételi többlet, másrészt a kisebb forgalom nagy veszteségeket okozhat egész közgazdasági életünknek. — A temesvári kamara az összes magyarországi s igy a nagyváradi kereskedelmi és iparkamarát is felhivta hasonló eljárásra.

* **Fejérváry és a bécsi ujságirók.** A honvédelmi miniszter nyilatkozatából kifolyólag sok érdekes epizódok történtek a politika kulisszái mögött. Igy amikor Fejérváry Bécsben volt, a német kollégák egész serege követte őt lépésről-lépésre, hogy megtudja a történteket. Ismert dolog, hogy Fejérváry nem szereti az ujságirókat, s ezért sohasem válaszolt a német kollégák kérdéseire. Azok fel is hagytak már a reménynyel, egy azonban közülök sehogysem tágitott, bár valahányszor bejelentette magát, egyszer sem kapott bebocsáttatást. Megvárta tehát az előszobánál Fejérváryt és elfogta akkor, midőn kilépett. Fejérváry belátva, hogy nem szabadul meg tőle, dühösen odakiáltotta:

— Irja meg, hogy megbuktam!

Az ujságiró csodálkozva nézett reá.

— Igazán kegyelmes uram?

Fejérváry elmosolyodott.

— No persze, ha hazudnak, legalább is nagyot hazudjanak!

És gyorsan lesietett a lépcsőn.

* **Olcsó orvosi bizonyitványok.** A miniszter felhivta az összes betegsegitő pénztárakat oly intézkedésre, hogy a pénztári orvosok, a baleset esetére biztositott munkások részéről kért bizonyitványok kiállitásával járó munkát az érdekelt viszonyaihoz mérten a legcsekélyebb dijért végezzék, s igy a balesetek által sujtott munkások méltánytalan megkárositásának saját hatáskörükben elejét vegyék.

* **Keresztény krajczáros lap Nagyváradon.** Október közepén »*Uj Lap*« czimen egy keresztény irányu két filléres ujság indult meg Budapesten, dr. *Gyürky* Odön szerkesztésében. Az uj lapot a kath. körök orsz. szövetsége adja ki, azzal a czélzattal, hogy a sok szenzáczió hajhászó, a szegény népet félrevezető szellemü krajczáros lapok helyett olcsón szolid, megbizható lapot kaphasson a közönség. Nagyvárad város polgármestere azonban következetességét megakarván óvni, nem engedte meg az Uj Lapnak Nagyvárad utczáin való árulását. Azonban a belügyminiszter a polgármester végzését feloldotta s engedélyt adott az Uj Lap utczai elárusitására, a mely mától kezdve ugy a hidfőknél, mint az utczai elárusitóknál kapható. Ajánljuk közönség figyelmébe a kitünően összeállitott keresztény krajczáros ujságot.

* **Hirdetmény.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I-sső foku iparhatóság részéről közhirré tétetik, hogy az 1891. évi XIV. t. cz.-ben foglalt határozatok és az ennek alapján alkotott betegsegélyző pénztár alapszabály értelmében a (nagyváradi kerületi betegsegélyző pénztár) közgyülésének ujonnan leendő megalakitása czéljából Nagyváradról, mint a pénztár székhelyéről kiküldendő közgyülési tagok választására határidőül 1902. évi deczember hó 28-ik napja, helyiségül pedig a kerületi betegsegélyző pénztár hivatali helyisége (Széchenyi-tér Rádl ház) tüzetik ki. A biztositásra kötelezettek (Kereskedői alkalmazottak, képesitéshez nem kötött munkás segédek, gyári és egyébb munkások) kik a pénztár tagjai külön, a munkaadók szintén külön választják kebelükből a közgyülési kiküldötteket. A munkaadók (kereskedők, iparosok, gyárosok és egyébb üzlet és vállalat tulajdonosok) szavazattal birnak és közgyülési kiküldötteknül megválaszthatók, tekintet nélkül arra, hogy a választás idején biztositásra kötelezett egyént alkalmaznak-e vagy nem. Azon munkaadók, kik a helybeli ipartestület kötelékébe tartoznak, de a kerületi betegsegélyző pénztárhoz bejelentett alkalmazottakat nem tartanak, választási jogot nem gyakorolhatnak és meg nem választhatók. A

választás szavazó czédulákkal történik, a szavazó czédulákon csak annyi név vétetik figyelembe, amennyi kiküldött választandó; több név esetén az utolsók számításon kivül hagyatnak. A választás bármily kevés számu tag jelenlétében is megtartatik, esetleg az 1881. évi XIV. t. cz. 79. §-a értelmében a kiküldöttek ki fognak neveztetni. A választási határnapon és helyen délelőtt 8-órától kezdődőleg a munkaadók eszközlik a választást 12-óráig, mig a biztositásra kötelezettek ugyanaznap délután 2 órától kezdődőleg szavazhatnak, este 6 órakor pedig a választás be fog fejeztetni. Figyelmeztetnek végül a választók, hogy a szavazást megelőző héten szavazati jogok gyakorlására jogositó igazolványaikat a pénztárnál szerezhetik be. Nagyvárad, 1902 november hó 26-án. *Fassie* Sándor, rendőr-alkapitány.

* **Temetés.** Tegnap délelőtt helyezték örök nyugvóhelyére a nagyváradi gör. kath. székesegyház ötvenhat éven át volt derék főkántorát Varju *Csóra* Györgyöt. A temetésen nagy közönség jelent meg. Ott voltak a gör. kath. káptalan tagjai teljes számban, valamint az alsóbb papság. A gyászszertartást *Nyes* Mózes kanonok végezte segédlettel. Majd a székesegyházba vonultak, hol requiemet mondtak az elhunyt lelkiüdveért, mely után az ujvárosi központi temetőben átadták az anyaföldnek az elhunyt porhüvelyét. A koporsót elárasztották a szebbnél-szebb koszoruk.

* **Nessi mint ujságtudósító.** A pénzügyi bizottságnak tudvalevőleg *Nessi* Pál is tagja. A bizottság első ülésén, vagyis kedden délután kiváncsian néztek a vita elébe, katonaügyekről levén szó. Eljön-e Nessi Pál? Részt vesz-e a vitában? Milyen lesz a lefokozás előtt álló hadnagy ur és a generális találkozása?

Nessi megjelent. Udvariasan köszöngetett a minisztereknek és elfoglalta helyét a zöld asztal mellett. Nehány szót váltott az ellenzéki képviselőkkel, aztán mély hallgatásba merülve, várta a vita megkezdését. Mikor ez megtörtént, egyszerre czeruzát, papirost vesz elő és sürü barázdákat ró a papirosra.

Széll és Fejérváry figyelni kezdenek.

— Mit csinál Nessi?

— Sztenografál — veti oda egyik szélsőbali.

E szóra Széll kényelmetlenül mozgolódott a széken, látszott az arczáról, hogy nem tetszik a dolog, Fejérváry pedig odaszól az egyik kormánypárthoz:

— Ördöngős ember ez a Nessi — sugta a fülébe — hogy ez mindenhez ért.

Nessi pedig a legnagyobb lelkinyugalommal jegyzett tovább és a véderőjavaslatok vitájáról es Fejérváry nyilatkozatáról ő értesitette a közvéleményt.

* **A szinházban nem ügyelnek a tüzbiztonságra.** Tegnap reggel a »Szigligeti-szinház«-ban tartott vizsgálat során a szinház női öltözőjében az egyik asztalfiókban elrejtve egy üveg spirituszt, borszeszlámpát, egy skatulya gyufát és hajsütő vasat találtak. A tüzbiztonság érdekében Gerő rendőr-főkapitány eme szigoruan tiltott cselekmény kellő megtorlása végett az eljárást folyamatba tette. Nagyon csodálkozunk a szinházvezetőség és maguk a társulat tagjai eljárásán, hogy mit sem törődnek a tüzbiztonsággal, holott az ő érdekük is, nem csak az illetékes hatóságoké. Mert bizony nem egy könnyen dobhat ki ismét százezreket a város szinházépitésre, javitásra, ha baj találna lenni.

* **Lopás a tulajdonos szemeláttára.** Nem mindennapos lopás, — bár kisebb mérvü — történt tegnap. A tulajdonos szemeláttára vitt el öt czigányasszony három apró marhát. Szabó Imre kutházi gépésznek a Városligetben levő lakása udvaráról tegnap dél előtt Szabóné szemeláttára lopott el az udvaron ólálkodó öt czigányasszony egy pulykát, egy kakast és egy tyukot. A házbeliek aztán üzőbe vették a Nagyhidon át Kolozsvári-uteczán lefelé futó tolvaj czigányasszonyokat s a vámnál sikerült is őket utólérni. Felkisérték az egész truppot a rendőrségre, hol megmotoztatásuk alkalmával a fentebb emlitetten kivül még két darab lopott csirke találtatott náluk. A tolvaj czigányasszonyokat — kik mindannyian a »jóhirü« Lakatos familia tagjai — lezárták.

* **Kongresszusi választások.** A gör. kel. román egyházban most folynak a kongresszusi választások az 1903—6-iki ciklusra. A nagyváradi szentszék területén világi képviselőnek Belényesen *Lázár* György aradi ügyvédet választották meg 1250 szavazattal *Fassie* Tódor a magyar-csékei kerület országgyülési képviselője 813 szavazata ellenében. Beélben pedig dr. *Pópa* György aradi szolgabirót 1200 szavazattal dr. *Ille* A. 700 szavazatával szemben.

* A **hétről.**

Egy függetlenségi képviselő szóba hozta a Házban, hogy a hirlapirókat nem bocsátják be a képviselőházi éttermekbe! Hagyják el! Hisz még a szabadelvüpárti képviselők is panaszkodnak, hogy nem jutnak mind közel a husos fazekakhoz.

*

Egy osztrák konzult Krajovában megpofoszták. A konzul ur könnyen megvigasztalódhatik. Gondolja azt, hogy ő reichsrathi képviselő.

*

Amerikában nagy lendületet vett a baromfitenyésztés. Például a Kecskeméthy elfogásáról szóló hir is kacsának bizonyult.

*

Fejérváry miniszter azt mondta, hogy ő a házban udvarias. Az udvarban pedig annyira otthon van, hogy egészen házias.

*

Jó példa.

— Régóta udvarolsz már Amandának.

— Régen. De olyan megközelithetetlen, akár a közönség számára a magyar parlament.

(*Kakas Márton.*)

* **Vonatkisiklások.** Leesett az első hó, mely egy kis fagy után sikossá tette az egész láthatárt. Az utczákon ugy a felnőttek mint gyermekek akaratuk ellenére buknak hanyat a sikos havon, mely az előbbieknek fájdalmon kivül még óriási boszuságot is okoz. Ugyancsak a sikos hó idézi elő a gyakori vonatkisiklásokat is. Tegnap is két vonat siklott ki Nagyváradon. Az egyik a nagyállomáson, a másik pedig a velenczei állomáson. A délelőtt Ermihályfalva felől érkező személyvonat midőn az első váltóhoz beérkezett, annyira csuszni kezdett, hogy a legerősebb fékezés daczára sem tudták meglassitani a vonat haladását. Már közel értek az állomás épülethez, még mindig nem tudták megállitani a robogó vonatot, mely midőn egy váltónál áthaladt, kizökkent a vágányból. A mozdonyon levők közül *Haberland* Ferencz pályafelvigyázó mellén oly nagy ütést szenvedett, hogy csak perczek multán tudott megszólalni, mikor ugyanis óriási fájdalmáról panaszkodott. A podgyászkocsiból a vonatvezetőt kiröpitette a nagy zökkenés, ki nagy mérvü rázkódást szenvedett. A vonaton levő utasok semminemü sérülést se m szenvedtek egy kis rázkódás és az ijedségen kivül. A podgyászkocsi és egy utána jövő teherkocsi teljesen széttörött. A kisiklott vonatot csak nagy munka után tudták visszahelyezni a vágányokra. A két kocsi töredéket is eltakaritották s igy szabaddá tették a vágányt. A vizsgálat kideritette, hogy senkit sem terhel a felelősség, mert a kisiklás oka a havazás volt. Az államnak a kisiklás nagy kárt okozott. A várad-velenczei állomáson egy tehervonat siklott ki. A vonatkisérő személyzet közül senki sem sérült meg. A magyar kir. államvasutaknak itt is nagy kárt okozott a kisiklás. A kisiklásnak a havazás volt az oka. Itt emlitjük meg még azt is, hogy a tegnap érkezett vonatok mind nagy késéssel érkeztek.

* **Uj piczulás bank.** Ma, vasárnap délután 4 órakor tartja az »Általános takarékpénztár« mellett létesitendő piczulás bank alakuló közgyülését a Szt. László-téri Kovács-ház emeletén.

* **Felolvasás** az iparos ifjak önképző körében. Az iparos ifjuság serényen készülődik a második estélyre, mely deczember 26-án délután 5 órakor lesz az iparos ifjak önképzőköre helyiségében. A müsort, mely igen érdekesnek és változatosnak igérkezik, legközelebb közrebocsátja a rendezőség. Készülnek egyuttal a *farsangi mulatságra* is, melyet *jan. 11-én* tartanak meg a Zöldfában.

x Téli alsó ruhák, keztyük, sapkák, hazai készitményü czipők, halinák mérsékelt áron beszerezhetők

Róth M. Utóda

kalap és angol férfi divat üzletében. — A hires *Fowues* féle londoni keztyük egyedüli raktára.

Angol és franczia czilinderek.

Férfi fehérnemüekben nagy választék és méret után is a legjobb kivitelben készittetnek.

—

x Legczélszerübb karácsonyi ajándék gyermekeinknek a könyv, melyet minden kigondolható igénynek megfelelőleg *bolti áron alul* csak Csathó Gábor és társa czégnél kaphatni, Nagyváradon, Fő-utcza (régi »Bazár« épület.) 68

—

x Szives olvasóink figyelmét felhivjuk a **Strohmayer** Pál czég mai lapunkban közölt hirdetésére. 350.

TANUGY.

—

Érettségi vizsgálatok a főgimnáziumban

A nagyváradi prém. főgimnáziumban a pótló és kiegészitő érettségi szóbeli vizsgálat f. hó 16-án, kedden lesz. Az irásbeli vizsgálatok f. hó 10-én kezdődnek s tartanak f. hó 15-ig, a következő sorrendben:

Decz. 10-én (szerdán) a magyarból;
» 11-én (csütörtökön) a németből;
» 12-én (pénteken) a görögből;
» 13-án (szombaton) a mennyiségtanból;
» 15-én (hétfőn) a latinból lesz a vizsgálat.

E napon lesz a kiegészitő vizsgálatot tevők irásbeli vizsgálata is a latin nyelvből.

A vizsgálatok mindenkor reggel 8 órakor kezdődnek.

Az igazgatóság.

SZINHÁZ.

—

HETI MÜSOR.

Vasárnap d. u.: Párisi élet, este: Csepürágók.

Hétfőn d. u.: Arany ember, este: Katalin.

Kedd: Loute.

Szerda: Bibliás asszony.

Csütörtök: Tisz turak a zárdában.

Péntek: Velenczei kalmár. (Mátray Béla vendégszereplése.)

Szombat: Karácsony (premier, Mátray Béla vendégszereplése.)

—

Mátray Béla vendégszereplése. Mátray Béla, a Vigszinház kitünő müvésze és főrendezője fog vendégszerepelni a Szigligeti-szinházban pénteken és szombaton. Pénteken a »*Velenczei kalmár*«-ban játsza Shylockot. Szom-

baton a »*Karácsony*« czimü darab bemutató előadásán a darab főszerepét fogja játszani Mátray. Ennek a darabnak ő a szerzője.

Bibliás asszony. A népszerü »*Bibliás asszony*« a jövő hét müsorán is szerepel. Szerdán este kerül szinre az uj szereposztásban. Thea szerepét Bilkei Irén játsza ezuttal.

Négy előadás. Ma és holnap két-két előadás lesz a szinházban. Ma, vasárnap délután a »*Párisi élet*«, ez a régi, kitünő operette kerül szinre; este pedig a »*Csepürágók*« operett Rédey Szidivel, Bilkey Irénnel, Pintér Imrével és Heltay Jenővel a főszerepekben.

Szigligeti-Szinház.

Folyószám 80. Bérlet 65. sz.

Ma vasárnap, 1902. deczember 7-én:

Délután 3 órakor félhelyárakkal:

Párisi élet.

Operette.

Este 7½ órakor rendes helyárakkal:

Csepürágók.

Operette.

SZEMELYEK:

Malicorne, czirkuszigazgató —	Bognár J.
Adelaide, neje — — —	Benkő Jolán
Susanne, kötéltánczosnő —	Bilkey Irén
Boisfleuri, bohócz — — —	Heltai Jenő
Pingouin, a világ legerősebb embere — — — —	Pintér Imre
Marion, menyasszonya — —	M. Rédei Szidi
Langeac André, hadnagy —	Perényi
Valangoujon báró, André nagybátyja — — — —	Krasznay Andor
Valangoujon bárónő — —	Tóváry Anna
Des Etiquetes gróf, zeneszerző	Deésy Alfréd
Freddy, lovászgyerek — —	Kulinyi Mariska
Rigobin, André bajtársa —	Kalmár Béla
Az »Arany kakas« korcsmárosa	Szathmáry Arpád

HELYARAK: Nagypáholy **7** frt. Földszinti és első emeleti páholy **6** frt. Másodemeleti páholy **4** forint. Zsölye **1** frt **50** kr. Körszék **1** frt **20** kr., Támlászék, **1** frt. Erkélyülés 1-ső sor **60** kr., közép 2-ik sor **50** kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor **40** kr. II. emeleti zártszék **30** kr. Földszinti állóhely **50** kr., Diák és katonajegy a földszintre **30** kr. Karzati állóhely **20** kr. Egy szinlap **10** kr.

Jegyek előre válthatók szinház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Kezdete fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap hétfőn, deczember 8-án:

Délután 3 órakor fél helyárakkal:

Az arany ember.

Szinmü.

Este 7½ órakor rendes helyárakkal:

Katalin.

Operett.

EGYESÜLETEK.

A nőegylet választmányának ülése.

A biharmegyei és nagyváradi nőegylet f. hó 6-ik napján özv. b. Gerliczy Félixné elnöklete alatt választmányi ülést tartott, melyben résztvettek: özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné és özv. Grunwald Henrikné alelnöknők, továbbá Jablonszky Emilné, özv. Knapp Ferenczné, Mezey Vilma, V. Papp Józsefné, Sal Ferenczné, Száhlender Károlyné és Vértessy Andorné vál. tagok, valamint Ficzek Lajos pénztáros és Böszörményi Géza jegyző. A választmányi ülés egyik legfontosabb tárgya volt a jövő évi január hó 31-ik napján rendezendő kalikó bál, mely az előjelekből itélve egyike leend a legkedélyesebb és legsikerültebb mulatságoknak. A hölgyek rózsaszinü, a férfiak pedig kékszinü kalikó jelmezben fognak megjelenni, s az elnökség a báli közönség számára külön meglepetést is tart fenn. A legközelebbi Katalin bál bevétele 752 korona, kiadása pedig 312 kor. 60 fillér, s ekkép a tiszta jövedelem 439 kor. 40 fillért tett ki, mely összeget a választmány a női menház alapja javára utalta be. A f. évi deczember hó 28. napjára tervezett hangversenyt a választmány jövő év bőjti idejére halasztotta el, végül pedig az árvaházba felvette Stavars Amália és Mária hagymádfalvi kiskoru árvákat.

A gyorsirók gyülése. A »nagyváradi Gábelsberger-Markovits Gyorsiróegyesület« f. hó 10-én, azaz szerdán d. u. 6 órakor a főreáliskola tanácstermében választmányi ülést tart, melyre a választmányi tagokat tisztelettel meghivom. Nagyvárad, 1902. deczember 6. *Stauber* József, egyl. elnök.

Igazságszolgáltatás.

A város vesztett pere.

Alig pár napja emlékeztünk meg arról, hogy Molnár (Guttmann) Bélával szemben a kir. törvényszéknél egy pert megnyert a város. Most, sajnos egy vesztett perről kell irnunk, *Botser* Péter inditott pert a város ellen, mert egy ingatlan után az árvaszéket illető 3000 frton felül 4000 frtot tartott meg az árvaszék s a gyámpénztárt nem illető 1000 koronát nem adta ki. A kir törvényszék megitélte néhai Botser Péter engedményesének, *Balogh* Dömének az 1000 frtot s annak 1887. évtől öt évig járó kamatait. A kir. tábla nemrég tárgyalta az ügyet s nemcsak az 1000 frt megfizetésében, hanem 15 évi kamat megtérítésében is elmarasztalta Nagyvárad városát. Két egybehangzó télet ellen a város felebbezett a kir. Curiához, azonban a 2000 koronát és az öt évi kamatot letétbe helyezte.

—

A kosaras asszony a törvény előtt.

Országos szenzácziót keltett a nyáron az a hallatlan botrányos büneset, a melyből kifolyólag élénk megvitatás tárgyává tették a főváros közerkölcsiségét. Egy kosaras asszony a büncselekmény központja, a ki apró leánygyermekeket csábitott körmönfont elvetemültséggel az emberi állat prédájába. Két gyermek, a 8 éves kis *Flas* Teréz és a 6 éves *Schuster* Annna sulyos betegen kerültek a kórházba, olyan bün miatt, a melyet le sem lehet irni. A fővárosi rendőrség a sajtó erélyes követelésére minden lehetőt megtett, hogy világosságot deritsen ebben a gyalázatos bünügyben, de az igazi bünösöket, a »barna meg a szőke bácsit« még máig sem sikerült kinyomozniok. Csupa ellentétes vallomás, tagadások és hamis vallomások állják utját az igazság felderitésének, a melyet tegnap kezdett el a budapesti büntető törvényszék zárt ülésben tárgyalni.

A vádiratban hárman szerepelnek a vádlottak:

1. *Horváth* Lajosné, szül. Juhász Erzsébet 28 éves mélykuti származásu budapesti lakosnő, a Hunyady-utcza 41. számu ház házmesternője.

2. *Horváth* Mária 23 éves pálfai származásu mosónő.

3. *Fábián* Józsefné, született Szepesi Teréz, fehérmegyei származásu budapesti lakos, maszszirozónő: vulgó a kosaras asszony.

A kir. ügyészség vádja: ismeretlen tettesek által elkövetett szemérem elleni bünténybén részesség.

Hosszas tanukihallgatások után az esti órákban hozott ítéletet a kir. törvényszék e galád ügyben, s bizonyitékok elégtelensége miatt *felmentették* a kosaras asszonyt.

Ez itélet is jellemző a budapesti erkölcsökre, s a kosaras asszony előkelő összeköttetéseire! . . .

IRODALOM.

Meggyógyult a király!

Irta: **Chrisztóné-Dús Ilona.**

Fenn Budavárában az ország nagyjai
Szivdobogva kérdik: — Még se jött valami?
Sem levél, sem hirnök! — nem jön immár Bécsből!
Milyen bánat száll le majd a felhős égből!

Kis fekete galamb jő Budavárába,
Szomorú hirrel a magyarok számára.
Szárnya alatt levél, — pecsétje fekete.
Árnyékot a földre a két szárnya vete.

Mind az országnagyok bontják a levelet.
Beboritja a könny menten szemeiket.
Alig-alig tudják sorát kibetüzni,
Erős akarattal nagy bánatot üzni.

Bécsből jött a levél ős Budavárába,
Szomorú hirt hoza magyarok számára.
Ugy szólott a levél: Nagy a bánat Bécsben!
Betegen a király élet-halálréven.

— Nagy beteg a király! — halljátok magyarok!
Én a ki ezt irom, talpig gyászban vagyok.
— Ezt mondja a levél, — sir, ri aki hallja,
Felhallik a Burgba magyarok sóhaja.

Mint futótüz terjed ez a bús hir tova:
Néma lesz az ember, — nem hallik — csak ima.
Hallgat a hegedü, nem kell a bor, dana.
Nagy sóhaj kél, száll fel milliók sóhaja.

Térdre hullva kérik Urok-Istenüket,
Tartsa meg, óvja meg jó fejedelmüket.
Hogy többé bánatot sohase ösmerjen,
Magyarok királya soká-soká éljen!

*

Telik, mulik a nap, nő az idő szárnya,
Másik galamb repül a budai várba.
Az ország nagyjai együtt vannak — hiven
Várják a levelet, de nem jön az, még nem.

Majd gyönge koczczanás hallik az ablakon,
Mindnyájan azt hiszik — szivük dobog nagyon.
S hogy ujra feltámad a kicsinyke zörej,
Nyitják az ablakot, szemük telik könnyel.

Hófehér a galamb, hófehér levele,
Mint a csappentett vér — pecséttel zárva le.
Mit fognak hallani? mi van a levélben?
Fürdik valamennyi mámoros reményben.

Beteljesült vágyuk, mit epedve kértek,
Meggyógyitá Isten a királyt a népnek.
Szállott az örömhir, mint lenge fuvallat,
Hangos már az ország a nagy öröm miatt.

Nem kérdik: mi történt? — jól tudják azt, hogy mi,
Térdre hull a nemzet ujra imádkozni.
Kéri a nagy Istent — mindeneknek atyját,
Tartsa meg királyát — igy esd Magyarország.

Adjon boldogságot, örömet fejére,
Illatos virágot hintsen ösvényére.
És a hol egyet lép, ott a bút verje le,
Áldja meg — áldja meg magyarok Istene!

NYILTTER.

!!Karácsonyi vásár!!

Diszművek . . .
Imakönyvek . .
Költemények . .
Képeskönyvek .
Ifjusági iratok .

bolti áron alul

csak 68

Csathó Gábor és Társa

könyv-és papirkereskedésében

Nagyváradon, Fő-utcza 3.

– (régi Bazár-épület) –

kaphatók.

Levélpapirok és más irodai czikkekből állandó ujdonság.

TAVIRATOK.

A kiegyezès.

Budapest, decz. 6. (Saját tud. táv.) *Széll* vasárnap este Bécsbe utazik, a kiegyezési tárgyalások folytatására.

A szombathelyi párbaj áldozata.

Szombathely, decz. 6. (Saj. tud. táv.) Városszerte óriási a részvét *Ernuszt* Géza, a párbaj áldozata iránt. *Stiedert*, ki Vasvármegye legjobb lövője, az ügyészség letartóztatta. Állitólag a halálos lövésnél, véletlenül sült el a pisztoly a kakas felhuzásakor. Ernuszt ravatalát a koszoruk özöne boritja. Felbonczolt hulláját holnap temetik katonai pompával, mert az elhunyt szolgálaton kivüli honvédhadnagy, a ki annak idején résztvett Bosznia okkupációjában is.

Az angol iskola-javaslat.

London, deczember 5. A felsőház két napi tárgyalás után 147 szavazattal 93 ellenében második olvasásban is elfogadta az iskola-javaslatot. A vitában résztvett a devonshirei herczeg. Spenczer és Roseberry. Az utóbbi keményen támadta a kormány inditványait, különösen az önkéntes adakozással fentartott iskolákra vonatkozó rendelkezést. Azt mondotta egyebek között, hogy a kormány nemzeti törvény helyett olyan törvényt alkotott, a melynek következményei kárhozatosak lesznek.

A délafrikai bevándorlás.

Fokváros, deczember 5. A földmivelésügyi hivatal titkára tervezetet dolgozott ki az olaszoknak Dél-Afrikába való bevándorlása tárgyában. A tervezet szerint a bevándorlóknak munkaadóikkal három évi szerződést kell kötniök, a mely szerint a munkaadók megengedik nekik, hogy farmjaiknak egy részét nyereségrész ellenében mühelyeknek használják. (M. T. I.)

A görög kormányválság.

Athén, deczember 6. Ralli nem vállalta el a tárczát, a melyet Delijannisz neki felajánlott, mert meg akarja tartani cselekvési szabadságát, de kijelentette, hogy az uj kabinetet támogatni fogja. Deligeorgisz is megigérte, hogy támogatni fogja Delianniszt. Még nem mutatta be a királynak a kabinet listáját, de valószinüleg már holnap megteszi. Másrészről Theotokisz-Zaimisz-féle koaliczióról is beszélnek. A kamara 22-én ül össsze. A sajtó, a Theotokisz-párti lapok kivételével, kedvezően fogadja a Delijannisz-kabinet tervét. (M. T. I.)

Vilmos császár betegsége.

Berlin, deczember 6. Vilmos császár ma tért vissza. Szembaja nem rosszabbodott, de azért az orvosok ajánlatára rendkivül óvatosnak kell m radnia. A császárnak vasárnapon Slowenitzben tartandó vadászata elmarad.

A török fővárosból.

Konstantinápoly, deczember 5. Az ipartanács albizottságának néhány tagja tegnap elutazott. A többiek ma kihallgatáson voltak Calice báró osztrák-magyar nagykövetnél, azután a diplomaták kioszkjában végignézték a szelámlikot és este elutaztak Konstantinápolyból. (M. T. I.)

Maczedonia reformja.

Konstantinápoly, deczember 6. A szultán tervezetet dolgoztat ki, amely lyel Maczedonia jelenlegi közigazgatásán javitani akar. Intézkedés történt, hogy ezentul keresztények is törvényszéki hivatalnokok is lehessenek.

A bevándorlás ellen.

Newyork, decz. 6. A szenátus kezdte meg az uj bevándorlási bill tárgyalását, a mely nehány napig el fog tartani. Mint értesülünk, a bill megfogja nehezíteni a bevándorlást Amerikába.

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Irta: Sienkiewicz Henrik. 155

Es most itt ül előtte büszkén, komoran, hallgatagon, mint könyörtelen urnője! Elfogta a düh. Szerette volna éreztetni vele, hogy egy kozákkal sem szabad igy bánnia, de azért imádta, ha könyörtelen volt is és szivesen ontotta volna érette a vérét. S hogy elfogta a harag, valami láthatatlan kéz érintését érezte egyben, amely visszatartotta és igy kiáltott a fülébe: megállj! Lángba boritotta a harag, de tehetetlenül bámult maga elé. Vergődött fájdalmában a szegény kozák, mert tudta, hogy jelenléte kin és teher a leánynak, akit imád. Ha csak mosolygott volna reá! Ha csak egy jó szava is volna a számára! A lábai elé borult volna, azután nekivágva a világnak, bánatát és haragját lengyel vérbe fojtotta volna! A leány előtt nyomorult rabszolgának érezte magát. Ha nem ösmeri őt már régebbről, ha nem a legelőkelőbb nemesi házak egyikéből rabolja el, bátrabb lett volna, de a herczegleány előtt, akinek a kezét kérte volt, akiért szivesen lemondott volna Roslogiról és minden vagyonáról, — minden ereje megtörött.

Az idő mulott és kivülről behallatszott a harczosok zsibongása, akik már nyeregben ültek s várták a kapitányukat, akit ott belül a legirtózatosabb kinok gyötörtek. A szurokfáklya kékes lángja megvilágitotta arczát, pazar öltözékét, lantját és a leányt. Csak egy pillantást vetne reá! Keblét elöntötte a harag és keserüség és ugy érezte, mintha vasmarok szoritaná össze a fejét. Erzékeny búcsut akart venni, de félt, hogy a búcsuzás nem olyan lesz, amint szeretné. Félt, hogy keserüséggel, haraggal és szomoruséggal kell majd távoznia. Csak ne akarta volna már a leány az életét kioltani és ne szeretné annyira, annál jobban, minél büszkébb és könyörtelenebb.

Vihogtak a lovak az ablak alatt. A kapitány nekibátorodott.

— Herczegnő, távoznom kell!

Heléna hallgatott.

— Azt sem mondod: Isten veled?

— Isten veled! mondotta a leány komoran.

A kozáknak elszorult a szive. Isten veled — ezt a szót akarta hallani, de óh, menynyire más hangon! . . .

— Tudom, hogy haragszol reám, hogy megvetsz, de látod, más rosszabbul bánnék veled, mint én. Idehoztalak, mert nem tehettem másként. De hát mit vétettem ellened? Ugy bántam veled, mint egy királykisasszonynyal. Hát olyan gonosztévő vagyok, hogy jó szavad sincs hozzám? Elvégre is a hatalmamban vagy!

— Én csak az Isten hatalmában vagyok, — mondta a leány, komoran, mint előbb. — Hogy a jelenlétemben féken tartod az indulatodat: ezt köszönöm.

— Távozom tehát és ezt mondom néked búcsuzóra: jöhet még idő, hogy meggondolod magadat, hogy vágyódni fogsz még utánam.

Heléna hallgatott.

— Fáj, hogy egyedül maradsz, fáj, hogy el kell mennem, de azért könnyebben esnék a válás, ha mosolyognál rám, vagy egy keresztecskét adnál emlékül nékem. Mit tegyek, hogy megengesztelődjél?

— Add vissza a szabadságomat! Akkor az Isten mindent megbocsát és én is áldani foglak.

— Nos, talán még ez is megtörténik . . . Talán te is megbánod még, hogy olyan kegyetlen voltál velem.

A válását akarta csak könnyebbé tenni a kozák, azért mondotta ezt, habár tudta, hogy sohasem fogja önként visszaadni a leány szabadságát. Czélt is ért, mert Heléna szemében a reménység csillant föl és a bora eltünt az arczáról. Összefonta karjait a mellén és derült tekintettel nézett Bohunra.

— Valóban, megtennéd?

— Igen . . . azaz nem tudom, dadogta a kozák, akiben a szégyen és a részvét küzködött. Most nem lehet . . . a vad mezőségeken hordák tanyáznak, szerteszéjjel kóborolnak a kozákcsapatok, Barkovból errefelé vonulnak a tatárok. Aggódom miattad. De ha visszajöttem, talán . . . Olyan vagyok melletted, mint a gyermek, azt teszed velem, amit akarsz. Nem tudom, nem tudom . . .

— Az atyaisten és a szent szüz világositsa meg elmédet. Most menj, Isten nevében!

Kezét nyujtotta feléje.

Bohun odaugrott, mohón megcsókolta, azután hirtelen fölkapta a fejét. Tekintete a leány komor tekintetével találkozott. A karja lehanyatlott, gyorsan az ajtóhoz sietett, közben kozákmódra többször meghajolt, azután eltünt a függöny mögött.

Kivülről zajongás hallatszott, fegyvercsörgés, az induló lovak dobogása, azután föcsendült az ének:

A b trak közt a legbátrabbik én vagyok!
Testvéreim közt,
A kozákok közt
A legbátrabbik én vagyok!

Egyre messzebbről hangzott az ének és a lódobogás, azután lassan minden elcsöndesült.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASAG.

A berlini burgonya értékesitési kiállitás.

A jövő év február havában burgonya értékesitési kiállitás fog Berlinben megtartatni. A kiállitási szabályzatból a következőket közöljük:

A kiállitás czélja az, hogy megismertesse a burgonya sokoldalu felhasználását, különösen száritott állapotban és mint szeszfőző anyagot.

A kiállitás jövő év február hónap 7-én nyittatik meg (Berlin N. Seestrasse 65.) naponta d. e. 9 órától d. u. 4½ óráig nyitva lesz.

A bejelentések ezen kiállitásra f. év decz. 15-ig fogadtatnak el.

A kiállitási anyagot a következő tárgyak képezhetik:

1. Burgonya és a burgonya termesztéséhez szükséges eszközök, a burgonya elfartásához szükséges pinczék és vermek; továbbá az erre vonatkozó statisztikai és tudományos kimutatások.

2. A száritott burgonya előállitása:
   a) mint emberi táplálék;
   b) mint állati tápszer;
   c) ipari czélokra.

3. Berendezések a száritott burgonyának mint emberi táplálóknak és ipari czélokra való feldolgozására.

4. A burgonyából készült ipari czikkek, mint burgonya-keményitő, burgonya-liszt, szörp, keményitő-czukor, dextrin.

5. Készülékek és gépek a burgonya-szesz technikai felhasználására: motorok, lokomobilok, najógépek, automobilok stb., a melyeknél a burgonya-szesz mint hajtó erő szerepel.

6. Berendezések a burgonya-szesz további feldolgozására, pl. a lack, kencze és eczetgyártás.

A térdij a fedett csarnokban négyzetméterenként 5 márka, szabadon pedig 4 márka.

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piaczon 1902. decz. hó 2-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 14.80—14.—. Kétszeres buza 13.40—12.60. Rozs 12.40—12.—. Arpa 11.40.—10.80. Zab 12.—.—11.60. Tengeri: 10.—.—9.60. Borsó 36.—. Lencse 40.—. Bab 18.40 Köleskása 23.50. Burgonya 4.20. 100 kiló finomliszt 27.20. zsemlyeliszt 26.80. fehérkenyér liszt 26.60. barnakenyér liszt 24.40. széna fuvarral 4.80. szalma 1.20 Szalonna 152.—, 6 kiló zsup-szalma —.20, 150 dkg alom-szalma —.12. 1 köbm. bükkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.78, Lámpaolaj 1.—. 1 liter ó-bor —.72 Uj-bor —.72. Pálinka —.72. Szilva-pálinka 1.60, Szesz 2.—. 1 mm. kőszó 21.50; nyers fagyu —.48. olvaszt. fagyu 68—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—.—. magyar gyapju —.—.—, Egy hektoliter óbor 60.—, uj bor 32.—, mész 1.30, kemény faszén 3.20, puha faszén 3.—, kendermag 20.—, köles —.—, repcze —.—, dió 50.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 40.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalona 1.44, sertéshus 1.12, juh-hus 68, veres hagyma 14, fog hagyma 50, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, 1 mm. bükönyi —.—, 1 mm. luczernamag —.— 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi ——.

Reich Jenő és Társa
Tőzsde jelentése
— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde

Budapest, decz. 6.

Osztrák hitel	662.—
Magyar hitel	697.
Államvasut	687.50
Rimamurányi	465.—
Magyar jelzálog	464.50
Salgótarjani	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidő.

Budapest, decz 6

Buza októberre	—.—
Buza áprilisra	7.73
Tengeri	5.82
Rozs okt	6.71
Zab ápr.	6.59
Káposzta, vegyes, kug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. decz. 6-á

Magyar aranyjáradék 4%	12.20
Magyar koronajáradék	97.95
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	—.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 5%	—.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-ból	—.—
Magyar földhitelintézeti kötvény 4%	98.20
Itatványozási jog megváltási kötvény	100.—
Magyar földhitelintézeti kötvény	98
Magyar tiszaszabályozási 4% sorsjegy-kölcsön	199.50
Tiszaszabályozási szegedi sorsjegyek kölcsön	156.50
Osztrák járadék papirban	100.50
Osztrák járadék papirban	100.50
Osztrák járadék aranyban	120.50
Osztrák korona járadék	100.20
Osztrák államsorsjegyek	151.50
Osztrák magyar bank részvény	15.50
Magyar hitelbankrészvény	699.—
Osztrák hitelintézet részvény	676.—
Párisi visita	1.08
20 frankos arany (Napoleon'dor)	117.05
Németbirodalmi márka	23.40
Londoni visita	96.25
20 márkás arany	23.43

SZERKESZTOI POSTA.

Tima. Igen csinos vers; némi simitással a *naptárban* jönni fog.

Többeknek. Kérdezősködéseikre közöljük, hogy a Kath. Legényegylet előadásai vasárnap d. u. 4 órakor tartatnak s arra pártolótagokat is szivesen látnak. Jelenleg az előadások tárgya a geografia köréből van véve.

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA
Nagyvárad, Apácza-utcza 3. szám.

Művek
folyóiratok, hirlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélboritékok.

Elvállal és készit:
izléses kivitelben
mindennemü
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,
számlák, falragaszok,
báli meghivók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készitése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

Belépési felhivás!

a filléres

TAKARÉK ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET

IV. évtársulatába.

A Filléres Takarék és segélyszövetkezet **1903. év január 1-én uj évtársulatot nyit.**

Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tartama alatt — 3 éven át — hetenként kötelezőleg fizetendő 20 fillér képezi s kiki tetszésszerinti számban jegyezhet üzletrészeket.

A szövetkezet czélja az, hogy egyrészről a tagok részére kisebbszerü hetenként ismétlődő betétek által a vagyongyüjtést lehetővé tegye, másrészről, hogy ugyanezen tagok befizetéseik arányában olcsó kamatláb mellett kölcsönöket kaphassanak.

A beiratások a *Leszámitoló és Jelzálogbank helyiségében (Bémer-tér Lévay-palota)* eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesitendők.

A vidéki beiratkozók a befizetéseket a postatakarékpénztár utján dijmentesen teljesithetik.

A beiratkozásnál üzletrészenként 10 fillér beiratási dij fizetendő.

Egy heti befizeléssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállitott könyvecskét.

Nagyvárad, 1902. október hó. 48

„FILLÉRES"

takarék és segélyszövetkezet.

A lejárt évtársulat minden 20 fillér heti befizetés után 31 K. 20 fill. tőkét és 2 K. 60 fill. osztalékot fizetett *készpénzben.*

Belépési felhivás

a „Polgári takarék- és segély-szövetkezet"

8-ik évtársulatába.

Egy millió koronát felalmuljak.

A »**Polgári takarék- és segély-szövetkezet**« 1903. január 1-én uj évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1905. év végéig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s **minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr) fizetendő.** A három év eltelte után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet czélja a takarékosságot előmozditani és önsegélyt nyujtani, a mennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyüjt, mely a heti részletekben való befizetések daczára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeremény osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg $^4/_5$ részét 6 %-os kamatláb mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai chequelapok utján teljesithetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenkint 10 fillér (5 kr) beiratási dij fizetendő s egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait valamint mindazokat, kik az 1903. január 2-től kezdődő 8-ik cziklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utcza 4. sz.) **mielőbb** jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1902. október hó.

A »**Polgári takarék- és segély-szövetkezet**«
360 igazgatósága.

A 8-ik évtársulat befizetési napjai:

vasárnap délelőtt . . .	9—11-ig,
szerda délután	3—5-ig,
péntek délután	3—5-ig.

Az intézet fenállása óta kifizetett lejárt üzletrészekért 1.238,250, kor. nyereség-osztalékért 98.102 kor.

A szövetkezetnek ez idő szerint 2500 tagja van, mintegy 50.000 üzletrészszel.

14058 tlkv.
1902.

Arverési hirdetményi kivonat.

A nagyváradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, közhirré teszi, hogy a nagyváradi takarékpénztár végrehajtatónak Aizele Ferencz és társai, nagyváradi lakos, végrehajtást szenvedők elleni végrehajtási ügyében a nváradi 3372. sz. tlkvi betétben A+I. sor 4169 I. hrsz. alatt felvett ingatlanra a végrehajtási árverést elrendelte és annak foganatositására határidőül *1903. évi január hó 8-ik napjának d. e. 9* óráját a nagyváradi kir. törvényszék árverelő helyiségébe Nagyváradon kitüzte.

Kikiáltási ár 3048 korona, azonban az árverésre kitett ingatlan szükség esetén ezen áron alul is el fog adatni.

Arverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Arverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnál és Nagyvárad város polgármesteri hivatalánál tekinthetők meg.

Nagyváradon, 1902. évi október hó 8-án, a kir. törvszék, mint tlkvi hatóságnál.

Debreczenyi,
66 kir. törvényszéki biró.

14059. tlkv.
1902.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyváradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy a nagyváradi takarékpénztár végrehajtatónak Athucz Mitru vizes-gyáni lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a vizes-gyáni 221. szám betétben A I. 1—12. sor. szám alatt felvett jószágtestre a végrehajtási árverést elrendelte és annak foganatositására *1903. évi január hó 5-ik napjának d. e. 10* óráját Vizes-gyán község házához kitüzte.

Kikiáltási 2348 korona, azonban az árverésre kitett ingatlan szükség esetén ezen áron alul is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10% át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Arverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál és Vizes-gyán község előljáróságánál tekinthetők meg.

Nagyváradon, 1902. évi október hó 9-én, a kir. tszék mint tlkvi hatóságnál.

Debreczenyi,
67. kir. törvényszéki biró.

1253.
1902. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott kiküldött birósági végrehajtó ezennel közhirré teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. járásbiróságnak 1902. évi VI. 1141/9. számu végzésével dr. Geher Lambert ügyvéd által képviselt Első magyar kötő- és szövőgyár r. t. felperes részére *Hevesi* Sándor utóda alperes ellen 496 kor. 24 fill. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 3960 kor. becsült ingóságokra a nagyvárad-városi kir. járásbiróság fenti számu végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradon Zöldfa-tucza 4. számu házban leendő megtartására határidőül *1902. év deczember hó 24. napjának délelőtt 11 órája* tüzetik ki, mikor a bíróilag lefoglalt áruczikkek s egyéb ingóságok a legtöbbet igérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégitéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tünik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulirott kiküldöttnél vagy irásban beadni, vagy pedig szóval bejelentani tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a biróság tábláján kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt Nagyváradon, 1902. évi deczember hó 6. napján.

Csathó Jenő,
69. kir. bir. végrehajtó.

U J B O R.

Saját nagyváradi termésü, **idei uj borom leüvegezését megkezdvén,** azt **folyó hó 5-től Schlauch-tér, 18. sz. lakásomról**

literenként 32 kr. árban

áruba bocsátom.

Egyéb boraim és különösen **ménesi, gyoroki** saját termelésü

arany érmeket nyert finom fajboraim

az ismert árakon kerülnek eladásra.

Hordóban tetemes árengedmény.

Ujbornál 50 liternél **19** kr., 100 liternél **18** kr. literenkénti árat számitok fogyasztási adó nélkül.

MOLNÁR LAJOS

szőlőbirtokos,

Schlauch-tér 18. szám. 370

SZILAGYI GÉZA

UTÓDA

müórás, optikus, ékszerraktára,

NAGYVÁRAD, SZENT LÁSZLÓ-TÉR.

Olcsó vásárlási forrás. csakis szolid kiszolgálás.

Mindenféle arany és ezüst órák.

Arany és ezüst ékszerek hivatalosan fémjelezve

China ezüst asztaldiszek és készletek.

Szemüvegek jó minőségben.

Elösmert legjobb minőségü **beszélő-gép** (grammophon).

Óra- és ékszerjavitások pontos kivitelben igen olcsó árban.

Óceska óra, aranytöredék beeserélése vagy pénzbeni beváltása. 375

Vidéki rendelmények forduló postával intéztetnek.

A Richter-féle

LINIMENTUM CAPS. COMP.

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszer, a mely már több mint 33 év óta megbizható bedörzsölésül alkalmaztatik **köszvénynél, csúznál** és **meghüléseknél.**

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „**Horgony**" védjegygyel és a „**Richter**" czégjegyzéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszertárban kapható. Főraktár: **Török József,** gyógyszerésznél **Budapesten.**

Richter F. Ad. és társa,

•• csász. és kir. udvari szállitók. ••

Rudolstadt.

VONCZ ZSIGMOND utóda

HIRSCHNER JÁNOS

egyenruha- és czivil-szabó

NAGYVÁRAD, URI-UTCZA.

Van szerencsém tisztelettel értesiteni, hogy **Voncz Zsigmond** ur jó hirnevü **EGYENRUHÁZATI- és CZIVIL-SZABÓ üzletét átvettem** és azt

Hirschner János 2

czég alatt tovább fogom vezetni.

Sok évi müködésem, mint elsőrangu fővárosi és vidéki szabóczégek első szabásza, reményleni engedik, hogy nagybecsü igényeinek módomban lesz teljes mértékben megfelelni. Egyuttal van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy az őszi és téli idényre készült legujabb honi, brünni és valódi angol kelmék már megérkeztek.

Nagyrabecsült pártfogását kérve és remélve ajánlom magamat

kiváló tisztelettel

Hirschner János.

Flanel, batist és kötött fűzővédők.

Megérkeztek a párisi Modellek!

ROSENZWEIG RÓZA

első párisi mellfüző műterme,

Nagyvárad, Fő-utcza, Weiszlovits-ház.

Ajánlja legujabb **orvosilag elismert**

egészségi egyenes fagont,

gummi nélkül, valamint **mértékszerinti** és raktári: **Gradhalterek,** *hasmiederek, haskötők, havi kötszerek, Késmárk-féle bugyogók, Zwikeli- és szalag fűzők,* **szoptató-, alkalmi-** és **házi** *miedereit.*

Állandó **raktár** mindenféle legujabb bel- és külföldi **szabadalmazott** fűzőkből.

43 **Magas halcsontos fűzők 1 frt 20 kr.**

Gyönyörü selyemvirágos fűzők 2 frt 5 krtól 50 frtig.

Ujévi nagy árkedvezmény!!

Harisnyatartók fűző nélkül.

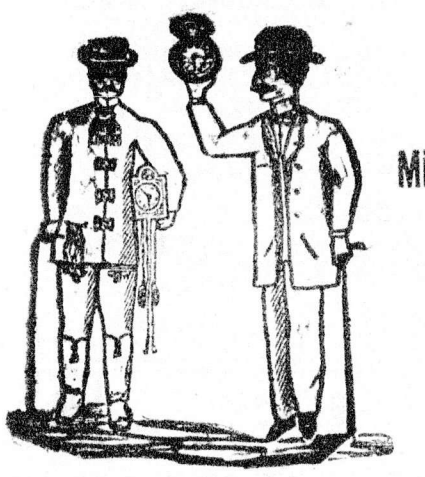

Miért haragszol? barátom.

Talán nem jár jól az órád. Oh hagyd el; ezeknek az óráknak már többe van a javitása mint az egész értéke.

Na ha csak az a baj, ajánlok neked egy jó órást, mely az én órámat is pontosan kijavitotta, s minden órát kivétel nélkül egy évi jótállás mellett

Csak 90 krajczárért,

óraüvegeket csak 10 krért ad, ugyszintén a legjobb órákat és ékszereket jutányos árban raktáron tart.

Kepes Márton, 226.

műórás Nagyváradon szinház oldala mellett.

STROHMAYER PÁL

vászon, menyasszonyi kelengyék, kész fehérnemüek és szőnyegraktára,

Nagyvárad, Szent László-tér 1., kishidfő.

Bejárat a Gazdasági bank alatt, nem a sarkon.

TELEFON 166.

Karácsonyi vásár!

Van szerencsém a tisztelt vevőközönséget értesiteni, hogy *vászon, fehérnemü és szőnyegraktáramban a karácsonyi vásár folyó hó 31-ig tart.*

Miután czikkeimet ez idő alatt mérsékelten *leszállitott árban árusitom,* ajánlom e kedvező alkalom kihasználását minden érdeklődőnek.

A karácsonyi vásárral egyidejüleg

nagy szőnyegáru occasiót

is rendezek, melynek megtekintésére a tisztelt vevőközönséget ez uton is meghivom.

Csak czélszerü és maradandó tárgyak kerülnek eladásra.

Kiváló tisztelettel

Strohmayer Pál.

Nagyvárad, Szt László tér. 1.

Amerikai áruház

Fő-utcza,

szinházi Bazár-épület.

Előleges jelentés!

E héten a karácsonyi vásár kezdetét vette. Óriási halmaz áruk érkeztek, a melyek bámulatos olcsó árak mellett lesznek eladva.

Minden rőfös-árukban meglepő nagy választék!

Különös figyelmet érdemel: az a nagymennyiségü selyem-, szövet,- flanel- és barchend- **maradékok,** a melyek most eladásra kerülnek

minden elfogadható olcsó árban 13

s igy

karácsonyi ajándékoknak

igen alkalmasak!

Kiadó magtárak.

A Nagyváradi Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni a *Nagyváradi Takarékpénztárnál.*

Három magtár

azonnal kiadó a

Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank

Nagy Teleky-utczai házában. 306

Sürgöny!

Jel: kis nemzeti zászló.

A Bémer-téren, a »Magyar Király« kávéház mellett, a Hegedüs-féle bolthelyiségben reggel 8 órától egész este látható

a világ és e század

legmeglepőbb találmánya.

Az egész világ bámulattal fogja e remek alkotást megtekinteni és minden müvelt állam polgára kalapot fog emelni a magyar technika e nagy vivmánya előtt.

Nagyvárad látványossága

ez a csodatalálmány, a mely már több országra szabadalmazott és két világrészen szabadalomra bejelentett

csoda-iróasztal.

Nem nagyobb
mint egy rendes iróasztal s ennek daczára megis

egy egész lakásberendezést tartalmaz.

Többszörös étkező asztal, festőállvány, nagy és kis iróasztal, betörés ellen biztositott pénzszekrény, rugányos ágy, éléskamra, kézikocsiba, mosdó nagy felszereléssel, stb. Mindezek egy kulcscsal egyszerre bezárhatók.

Belépti dij: 30 fillér, katonáknak, diákoknak, sportolóknak és gyermekeknek **10** fillér.

Pártfogást kér

60 **a feltaláló.**

Előnyös részletfizetési feltételek!

Előnyös részletfizetési feltételek!

Nem létezik
alkalmasabb
karácsonyi
ajándék,
mint egy tökéletes

47

phonograph (beszélőgép),

mely az elismert legjobb minőségben Biharmegyében egyedül kapható

Ifj. Sonnenfeld József czégnél

NAGYVÁRAD, Kossuth Lajos-utcza 1. szám.

A legjobb és legkelendőbb gépek árai:

70.—, 90.— és 130.— korona.

Óriási nagy választék hengerekben, u. m.: népdalok, katonazenék, operett- és operaénekek, kuplék stb. Egy olyan gép állandó szórakozást nyujt egész családoknak, különösen a hosszu téli estéken, és legfőképpen falun vagy pusztán. Legérdekesebb a fölvétel, amennyiben bárki a saját vagy másnak a hangját megörökitheti, éppenugy bármelyik hangszert. Jó házból való fiu tanulóul felvétetik.

Előnyös részletfizetési feltételek!

Zongora gyár **BUDAPESTEN.**

FIÓK-ÜZLET: Arad, Győr, Kolozsvár.

THÉK ENDRE

Budapest, Üllői-ut 66. sz.

NAGYVARADON, Kolozsvári-utcza 4. szám alatt.

Vomácska József zenetanár lakásán.

FIÓK-ÜZLET: Szeged, Temesvár, Kassa.

ZONGORAGYÁR

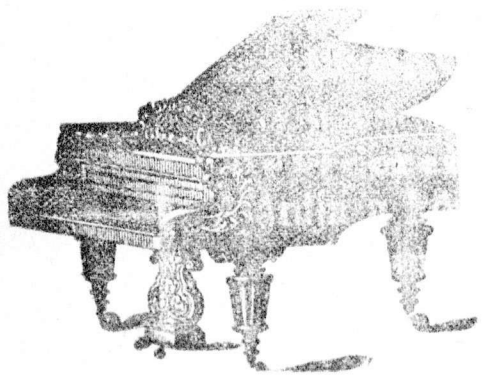

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy

nagyváradi fiókraktáram

Kolozsvári-utcza 4. szám alatt van és ennek vezetését

VOMÁCSKA JÓZSEF

zenetanár urra biztam. — Raktáron mindig nagy választék áll a t. közönség rendelkezésére

zongora-gyártmányaimból.

Gyártott zongoráim nemcsak bel-, hanem külföldön is a legnagyobb feltünést keltették örvendenek, minőségükért szavatolok. Hogy zongoráim mennyire kiállják a versenyt a külföldi gyártmányokkal, bizonyitja az is, hogy az ország valamennyi nevesebb zeneintézeteiben igy az orsz. magyar zene-akadémiában is kizárólag a **THÉK**-féle zongorák használatosak.

A n. é. közönség látogatását kérve zongora-termembe, maradok kiváló tisztelettel

ZONGORAGYÁR.

Képes árjegyzékkel kivánatra szolgálunk. **THÉK ENDRE.**

Zongora gyár **BUDAPESTEN.**

80 kr. **UJ!!** 80 kr.

ÓRÁS-ÜZLET

Diószeghy István

műórás és látszerész,

Nagyvárad, Nagy-Teleky-utcza 41 szám.

Elsőrendü óra javitó mühely, hol minden órát kivétel nélkül egy évi jótállás mellett csak **80** krért javit meg, gyorsan és pontosan.

Továbbá raktáron tart a legjobb gyártmányu fali inga- és zsebórákat.

Egy kitünő gyártmányu uj szekrény óra 1 frt 20 kr.

Egy óra üveg csak 10 kr.

80 kr. 235. 80kr.

SIRKÖVEK

a legolcsóbban

kaphatók 258

a debreczeni köipar vállalat

KOHN és TÁRSA

fiók sirköraktárában,

Nagyvárad, Kossuth-u. 8.

Esőernyők, sárczipők.

Bazárban minden olcsóbb, mint más üzletekben.

Őszi és téli saison szükségletünket szerezzük be

FRISS és Társa korona és fillèr bazárjában,

hol alant jegyzett árukat **legjutányosabban** kapjuk, ugymint:

Téli alsó Jäger ingeket és nadrágokat, fehér és szines alsó szoknyák, fekete és mosó kötények, fejre való posztó és Berliner kendőket, Hunnia czipőket, sapkákat, gyermek kocsikat, ajándék tárgyakat, gyermek-játékszereket, pálmákat és fali diszeket.

Szép kivitelü ingyen kép 10 forint bevásárlás után.

Bazárban minden olcsóbb, mint más üzletekben.

Ujszülött gyermekek részére teljes felszerelés.

SOMOGYI MIKSA

vegyészeti ruhatisztitó- és ruhajavitó intézete, m. kir. szab. vegytisztitó szer feltalálója és készitője.

Nagyvárad, Uri-utcza 9. sz. Főpostával szemben.

Kitüntetve a Párisi nemzetközi ipar- és műkiállitáson ezüst éremmel és diszoklevéllel, a Bécsi iparkiállitáson ezüst éremmel és diszoklevéllel.

Nem szükséges öcska, pecsétes ruhát viselni, mert intézetem ujjá teszi azokat.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a mai kornak megfelelő

müvegyészeti ruha tisztitó és ruha javitó intèzetet

létesitettem.

Uri-, női- és gyermekruhák, papi öltönyök, katonai egyenruhák, háztartási czikkek, selyem, bársony és szöveffüggönyök, teritők, himzések és butorszövetek, továbbá **kesztyük, nyakkendők és napernyők,** valamint minden e szakmába vágó, de itt elő nem sorolt tárgyak **gyorsan, pontosan** és a **legolcsóbban** tisztittatnak.

Tisztitásra szánt ruhák egészben és fejtetlenül tisztittatnak, anélkül, hogy szinük fényét, vagy facon alakjukból bármit is veszitenének.

Csak egy próba is elegendő annak bebizonyitására, hogy a ruhanemüek tisztitását — a mint azt számos elismerés a Párisi és Bécsi kiállitáson nyert érmeim is kitüntetnek — hivatásosan, chemiai ösmerettel és gyakorlattal, közmegelégedésre vagyok képes teljesiteni.

Sürgős esetekben pár óra alatt is tisztitok felelősség mellett bármily ruhanemüt.

Irásbeli megkeresésre a ruhanemüt háztól elhozatom és haza szállitom. Tisztitásra szánt ruháknál a javitás dijtalan.

Becses megbizásait kérve, maradok

kiváló tisztelettel

SOMOGYI MIKSA

vegyészeti ruhatisztitó és javitó intézete,

Nagyvárad, Uri-utcza, 9. sz.

Nem szükséges öcska, pecsétes ruhát viselni, mert intézetem ujjá teszi azokat.

Pontos kiszolgálás!

Ertesités.

Van szerencsém a nagyérdemü közönség, valamint az egyházi és községi előljáróságok becses tudomására hozni, hogy a 42 év óta fennálló

Daday József ur lakatos és toronyórás üzletét,

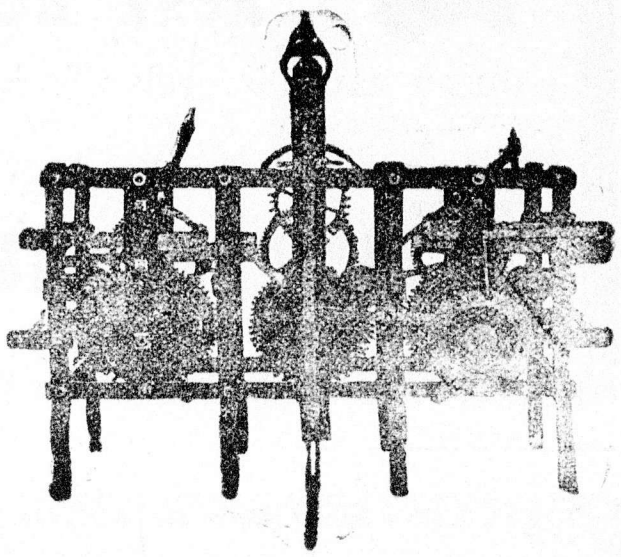

melyben 16 éven keresztül mint müvezető, voltam alkalmazva, **átvettem** és ezt személyesen a régi jó hirnévhez méltóan, a régi czég alatt tovább folytatom.

Szives pártfogásukat és megrendelésöket, melyeket kifogástalanul olcsón és pontosan eszközlöm, kérem és óráimért 10 évi jótállást vállalok, vagyok kiváló tisztelettel:

Mezey Dezső,

lakatos- és toronyóra-készitő,

Nagyvárad, Szent János-utcza 20 szám.

Telefon-szám 384.

50

40 év óta fennálló saját asztalos- és kárpitos-műhely.

Nem gyári, de kizárólag az ország és a külföld elsőrendü mühelyeiből beszerzett **fa-** és **vasbutorok,** valamint **kárpitozott berendezések** nagy választékú raktára.

NAGYVÁRAD, Zöldfa-u. 34. sz.

WALLERSTEIN FERENCZ

butor nagykereskedése.

Papp György-féle házban, a volt Erber helyiségben.

1901. májustól áthelyeztetett Zöldfa-u. 34. sz. Sörház-sikátorral szemben.

Elegáns háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések minden kiviteiben, stylszerü szilárd, első minőségü anyagból.

Szőnyegek és butorszövetek nagy választékban. | Kárpitozott butoraim saját műhelyemben készülnek.

Lakások kárpitozását, vagyis tapétirozását elvállalom.

Legjobb gyártmányu zongorák, pianinok és tüzmentes vas- és pénzszekrények kaphatók.

1091. májustól Zöldfa-utcza 34. sz. Sörház-sikátorral szemben.

Javitások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

FLEGMAN ÁRMIN
Nagyvárad, Bémer-tér

FLEGMAN ÁRMIN
Nagyvárad, Bémer-tér

Igen tisztelt vevőim!

Szives tudomására hozom, hogy az alant felsorolt czikkeket

e hó végéig tetemesen leszállitott árakban árusitom.

Néhány ezer méter fekete és szines selyemmaradék 50 krtól feljebb
Szines és fekete ruhaszövetek 20 » »
Franczia himzett batisztok 35 » »

Az összes raktáron levő Tennis-posztó, szövet és selyemblousok 1.— frttól felj.
Barchet, posztó, cloth és selyem alsószoknyák 1.50 » »
Szőrme-Collierek, karmantyuk 1.50 » »

Diszövök és csattok félárban.

Továbbá értesitem a n. é. közönséget, hogy

kész női és leány-felöltő raktáram

dusan van felszerelve és hogy e czikkeket is a rendes áraknál *jóval olcsóbban* bocsátom áruba. — Tisztelettel

Flegman Ármin Nagyvárad, Bémer-tér.

Tennis flanel szép kivitelben **16** kr.

Szines mosó barchettek **17** krtól.

Különösen figyelemre méltó!
Az ujonnan berendezett női- és gyermek confectio raktár.
Dús választék. **Eredeti modellek.**

Fekete és szines blous selymek legujabb kivitelben **60** krtól **4** frtig.

Alkalmi vételi férfi gallér mig a készlet tart **10** kr.

Fehér zsinór és pique barchetek óriási választékban **25—90** krig.

Franczia delainek **39** krtól. Valódi prágai keztyük **88** kr.

Vászon fehér és asztalnemüek elismert legelőnyösebb árakban

Egy hat személyes teritők asztalkendőkkel **1.20**.

1 veg vászon **3.90—100** frtig.

Valódi rumburgi, Irhoni és creas vásznak, Schroll siffonok nagy választékban.

Menyasszonyi kelengyéket remek kivitelben készitünk **5000** frtig.

Karácsonyi és ujévi nagy-vásár!!

Wallerstein Fülöp Fiai czégnél

Fiók üzlet: **Debreczen.** **Nagyvárad, Bémer-tér.** Fiók üzlet: **Kisvárda.**

Ajánlja a közeledő karácsonyi és ujévi alakalomra **legalkalmasabb ajándékul**, óriási mennyiségben

szövet- és selyemmaradékokat,

mindennemü divatárukat **mélyen leszállitott árakban**.

Óriási választék angol női divatkelmékben gyönyörü kivitelben

Franczia gyapju flanelek, blous és pongyolákoak.

Férfi ingek legjutányosabb árakban, kézelő **20** kr.

Csődtömegből vásárolt mindennemü férfi szövetek rendkivül előnyös árakban.

Szőnyeg, függöny ágyteritők, flanel takarók a legnagyobb választékban.

Futó szőnyegek **18** krtól **3** frt **50** krig.

Különösen figyelemre méltó!
az ujonnan berendezett női- és gyermek confectio raktár.
Dus választék. Eredeti modellek.

Ebédlő szőnyegek **2** frttól **200** frtig.

338

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.